

SPIS TREŚCI

Uchwały podjęte przez Sąd Najwyższy	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	7
Glosy	18
Rozbieżności w orzecznictwie.....	41
Orzeczenia nie publikowane	44
OSNC 2002, NR 4.....	57
Informacje	60
Statystyka	62

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 27 grudnia 2001r., II Cz 783/01, zagadnienia prawnego:

„Czy syndyk masy upadłości banku może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny o którym mowa w art. 96 ust 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r Prawo bankowe (Dz. U. z 1997 r., Nr 140, poz. 939 z późn. zm.)?”

podjął uchwałę:

Syndyk masy upadłości banku może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny o którym mowa w art. 96 ust 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r Prawo bankowe (Dz. U. z 1997 r., nr. 140, poz. 939, ze zm.).

(uchwała z dnia 28 lutego 2002 r., III CZP 6/02, A. Górski, T. Domińczyk, M. Grzelka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 5 grudnia 2001r., XX Gz 87/01, zagadnienia prawnego:

„Czy apelacja wniesiona od postanowienia sądu rejestrowego wydanego na podstawie wniosku złożonego zgodnie z art. 7 ust 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. 1997 nr 127 poz. 770 z późn. zm.), odmawiającego wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego podlega opłacie sądowej (wpisowi) a jeżeli tak, to czy opłacie stałej w wysokości określonej w § 45 ust 1, § 45 ust 5 czy też opłacie określonej w § 45 ust 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych z dnia 17 grudnia 1996 r (Dz. U. nr 154 poz. 753 z późn. zm.)?”

podjął uchwałę:

Apelacja od postanowienia o odmowie wpisu firmy przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego podlega opłacie w wysokości stałej określonej w § 45 ust. 13 w związku z § 20 ust. 1

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.) wówczas, gdy zaskarżone postanowienie wydano po rozpoznaniu wniosku przedsiębiorcy o wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, wniesionego na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770 ze zm.).

(uchwała z dnia 27 lutego 2002 r., III CZP 4/02, J. Gudowski, H. Pietrkowski, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 31 grudnia 2001r., III Ca 1918/01, zagadnienia prawnego:

„Czy przepis art. 626¹ § 1 k.p.c. ma zastosowanie także do rozpoznania apelacji w postępowaniu wieczystoksięgowym?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 626¹ § 1 k.p.c. ma zastosowanie także w postępowaniu apelacyjnym.

(uchwała z dnia 27 lutego 2002 r., III CZP 3/02, J. Gudowski, H. Pietrkowski, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowienie z dnia 5 grudnia 2001r., I ACa 391/01, zagadnienia prawnego:

„Czy właścicielowi gruntu, przez którego nieruchomość przeprowadzono gazociąg i linię energetyczną służy do podmiotów czyniących te nakłady wyłącznie żądanie z art. 124 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz.U. Nr 46/2000 poz. 543), czy też może realizować swoje roszczenie na podstawie art. 231 § 2 k.c.?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 124 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (j. t. Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 231 § 2 k.c.

(uchwała z dnia 28 lutego 2002 r., III CZP 1/02, A. Górski, T. Domińczyk, M. Grzelka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 25 października 2001r., I ACa 633/01, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest ze strony zamawiającego domaganie się upoważnienia przez sąd do zastępczego usunięcia wad na koszt dłużnika (art. 480 k.c.) w sytuacji, gdy przyjmujący zamówienie (wykonawca) spełnił swoje świadczenie wadliwie, a wezwany do usunięcia wad w trybie art. 637 k.c. - nie usunął ich skutecznie ?”
podjął uchwałę:

Jeżeli przyjmujący zamówienie skutecznie nie usunął wad dzieła w wyznaczonym terminie (art. 637 § 1 k.c.), zamawiający nie może żądać upoważnienia przez sąd do usunięcia wad na koszt przyjmującego zamówienie (art. 480 § 1 k.c.).

(uchwała z dnia 15 lutego 2002 r., III CZP 86/01, M. Sychowicz, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 9 listopada 2001r., VI Ga 33/01, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle § 10 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 grudnia 1992 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 96, poz. 475 ze zm.) ubezpieczyciel odpowiada za szkodę w mieniu wyrządzoną przez sprawcę szkody pojazdem, którego

posiadacz korzystał z ochrony ubezpieczeniowej, również wówczas, gdy sprawca szkody nie został zidentyfikowany ?”

podjął uchwałę:

Ubezpieczyciel odpowiada na podstawie § 10 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra, Finansów z dnia 9 grudnia 1992 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 96, poz. 475 ze zm.) za szkody wyrządzone w mieniu przez nieznanego sprawcę kierującego skradzionym pojazdem mechanicznym, którego posiadacz korzystał z ochrony ubezpieczeniowej.

(uchwała z dnia 15 lutego 2002 r., III CZP 85/01, M. Sychowicz, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 10 października 2001r., X Gz 126/01, zagadnienia prawnego:

„1. Czy przelew wierzytelności (art. 509 k.c.) i będący jego konsekwencją fakt zmiany osoby wierzyciela skutkuje również zmianą miejsca spełnienia świadczenia, w szczególności czy nowy wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia na swój rachunek bankowy i następnie wytoczyć powództwo przed sądem właściwości przemiennej (art. 34 k.c.) lub właściwości ustalonej w trybie art. 488 § 1 k.p.c. według miejsca położenia tego rachunku bankowego;

2. czy zasada, że przy rozliczeniach bezgotówkowych miejscem świadczenia jest rachunek bankowy wierzyciela dotyczy również sytuacji gdy wierzyciel posiada wiele rachunków bankowych prowadzonych w różnych miejscowościach, czy w takiej sytuacji wierzyciel może swobodnie wskazać na który rachunek dłużnik winien spełnić świadczenie; ewentualnie, jakie warunki musi spełniać konkretny rachunek bankowy wierzyciela aby mógł być uznany za miejsce spełnienia świadczenia stosownie do treści art. 454 § 1 i 2 k.c. ?”

podjął uchwałę:

W razie przelewu wierzytelności pieniężnej, dłużnik powinien dokonać zapłaty, jeżeli miejsce spełnienia świadczenia nie jest oznaczone, w miejscu zamieszkania lub w siedzibie (siedzibie przedsiębiorstwa) nabywcy wierzytelności w chwili spełnienia świadczenia. Samo wskazanie dłużnikowi przez wierzyciela rachunku bankowego, na który ma zapłacić, nie rozstrzyga o miejscu spełnienia świadczenia.

Gdy dłużnik nie zastosował się do żądania zapłaty na wskazany przez nabywcę wierzytelności rachunek, sądem miejsca wykonania zobowiązania (art. 34 i 488 § 1 k.p.c.) jest sąd miejsca zamieszkania lub siedziby (siedziby przedsiębiorstwa) nabywcy wierzytelności w chwili wytoczenia powództwa.

(uchwała z dnia 14 lutego 2002 r., III CZP 81/01, K. Zawada, M. Bączyk, I. Koper)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYgniĘCIA

III CZP 7/02

„Czy w sprawie o unieważnienie małżeństwa z powodu choroby psychicznej albo niedorozwoju umysłowego jednego z małżonków sąd ustala istnienie okoliczności, o których mowa w art. 12 § 1 zdanie drugie k.r.o.?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2001 r., I CKN 499/99, Z. Strus, B. Czech, G. Bieniek)

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że pozwany, zawierając małżeństwo, był dotknięty chorobą psychiczną, nie był ubezwłasnowolniony (ani całkowicie, ani częściowo) i nie miał zezwolenie sądu na jego zawarcie.

W związku z tym powstały wątpliwości, czy w tym wypadku sąd rozstrzyga, jako przesłankę prejudycjalną, kwestię istnienia okoliczności umożliwiających uzyskanie zezwolenia na zawarcie małżeństwa, mimo istnienia choroby psychicznej jednego z nupturientów (art. 12 § 1 zdanie drugie k.r.o.), czy też zawiesza postępowanie do czasu rozstrzygnięcia jej w trybie art. 561 § 2 k.p.c., oraz czy wobec istnienia choroby psychicznej pozwanego i braku zezwolenia sądu na zawarcie małżeństwa, podlega ono unieważnieniu bez badania, czy istniały przesłanki jego udzielenia.

Rozbieżności poglądów w tych kwestiach, które wymagają rozstrzygnięcia, można – zdaniem Sądu Najwyższego – sprowadzić do pięciu głównych stanowisk:

- okoliczności wymienione w art. 12 § 1 zdanie drugie k.r.o. mogą być rozważane jedynie w postępowaniu toczącym się w trybie art. 561 § 2 k.p.c. na skutek wniosku osoby dotkniętej chorobą psychiczną albo niedorozwojem umysłowym o udzielenie zezwolenia na zawarcie małżeństwa, a nie w postępowaniu o unieważnienie małżeństwa zawartego przez taką osobę mimo braku zezwolenia sądu;

- udzielenie zezwolenia na zawarcie małżeństwa *ex post* w postępowaniu nieprocesowym (art. 561 § 2 k.p.c.) jest możliwe w każdym czasie; w szczególności postępowanie o udzielenie takiego zezwolenia może być wszczęte również w toku

procesu o unieważnienie małżeństwa i w takim wypadku postępowanie procesowe ulega zawieszeniu;

- udzielenie zezwolenia na zawarcie małżeństwa *ex post* jest dopuszczalne, ale po wytoczeniu powództwa o unieważnienie małżeństwa postępowanie nieprocesowe w przedmiocie zezwolenia jest już „nieaktualne”; w takim przypadku sąd procesowy samodzielnie rozstrzyga, czy istniały przesłanki do udzielenia zezwolenia;

- udzielenie zezwolenia na zawarcie małżeństwa *ex post* jest niedopuszczalne w postępowaniu nieprocesowym; sąd rozpoznający sprawę o unieważnienie małżeństwa rozstrzyga prejudycjalnie, czy istniały przesłanki udzielenia takiego zezwolenia.

- udzielenie zezwolenia na zawarcie małżeństwa *ex post* jest w ogóle niedopuszczalne.

M.D.

*

III CZP 8/02

„Czy sporządzenie przez pełnomocnika zapisu na sąd polubowny możliwe jest tylko w razie udzielenia przez mocodawcę pełnomocnictwa szczególnego (art. 98 zd. 2 k.c.)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 grudnia 2001 r., I ACa 861/01, M. Kornaszewska, M. Tomaszewski, J. Geisler)

W motywach Sąd Apelacyjny zauważył, że zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie istnieje rozbieżność stanowisk w kwestii, czy zapis na sąd polubowny jest czynnością zwykłego zarządu, a zatem czy dla jego ważności wystarczające jest pełnomocnictwo ogólne określone w art. 98 k.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego przyjęcie, że dokonanie zapisu na sąd polubowny jest czynnością przekraczającą zwykły zarząd w rozumieniu art. 98 k.c. wynika z istotnych skutków prawnych, jakie niesie dla stron umowy taki zapis. Sąd polubowny nie musi się bowiem kierować w swojej ocenie przepisami prawa materialnego, strona pozbawiona jest możliwości kontroli instancyjnej, a ewentualna kontrola sądu państwowego może być przeprowadzona jedynie w oparciu o klauzule generalne, o których mowa w art. 712 § 1 pkt 4 k.p.c. Ponadto art. 95 k.z. przewidywał, że zapis na sąd polubowny nie

wchodzi w skład czynności zwykłego zarządu. W doktrynie wyrażany jest zaś pogląd, że katalog z art. 95 k.z. jest nadal aktualny, a jego nieprzytoczenie w art. 98 k.c. wynika jedynie ze zwięzłej redakcji tego przepisu.

Zapatrywanie przeciwne, stwierdzające, że dokonanie zapisu na sąd polubowny nie wymaga pełnomocnictwa szczególnego, uzasadnione jest brakiem w kodeksie postępowania cywilnego wyraźnego wymogu takiej formy pełnomocnictwa. Wymaganie szczególnego umocowania byłoby zatem zbyt daleko idące.

Sąd Apelacyjny zaznaczył, że w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wyrażono także pogląd, iż odpowiedź na przedstawione zagadnienie zależy od okoliczności konkretnej sprawy. Można bowiem kwestionować wymaganie szczególnego umocowania do dokonania zapisu na sąd polubowny, gdy dotyczy to przedmiotu niewielkiej wartości.

Dodatkowe wątpliwości Sądu Apelacyjnego wynikały z okoliczności faktycznych sprawy. Pełnomocnictwo ogólne zostało bowiem udzielone dyrektorowi oddziału terenowego Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa przez prezesa Agencji na podstawie jej statutu. Stosownie zaś do treści § 22 statutu, prezes Agencji może udzielić dyrektorom oddziałów terenowych pełnomocnictw ogólnych do dokonywania wszelkich czynności prawnych z zastrzeżeniem postanowień § 23 statutu, w których nie przewidziano odrębnego pełnomocnictwa dla dokonywania zapisów na sąd polubowny.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, sformułowanie „wszelkich czynności prawnych” można rozumieć w ten sposób, że pełnomocnictwo upoważnia do dokonania także innych czynności niż czynności zwykłego zarządu. Przeciwnieństwem takiego pełnomocnictwa ogólnego byłoby pełnomocnictwo „odrębne” określone w § 23 statutu. Nietrafne byłoby więc utożsamianie pełnomocnictwa ogólnego w niniejszej sprawie z pełnomocnictwem ogólnym określonym w art. 98 k.c. Jednakże możliwe jest także stanowisko przeciwne, ponieważ użyty zwrot „wszelkich czynności prawnych” jest powszechnie stosowany w udzielanych pełnomocnictwach ogólnych i mimo tego jest oczywiste, że zgodnie z art. 98 k.c. pełnomocnictwo zawierające takie sformułowanie upoważnia jedynie do dokonywania czynności zwykłego zarządu.

M.D.

III CZP 9/02

„Czy podstawą do wyliczenia przez komornika kosztów postępowania zabezpieczającego egzekucję świadczenia pieniężnego – w trybie art. 770 k.p.c. w zw. z art. 743 k.p.c. – powinien być art. 49, czy też może nim być art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w brzmieniu przed zmianą tego artykułu dokonaną ustawą z 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 130, poz. 1452)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 17 grudnia 2001 r., V Cz 1729/01, J. Kudiura, J. Wróblewska-Pokora, M. Truskolaska-Zuczek)

Wątpliwość Sądu Okręgowego powstała w związku z naliczeniem przez komornika, zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), opłaty za czynności zabezpieczające w wysokości 21 % wartości wierzytelności, przy czym czynności te ograniczyły się jedynie do zajęcia rachunku bankowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, biorąc pod uwagę treść art. 743 k.p.c., należałoby – w braku innego przepisu, który odnosiłby się do kosztów postępowania egzekucyjnego – stosować art. 49 cytowanej ustawy. Użycie jednak w art. 743 k.p.c. określenia „odpowiednio” wskazywałoby na to, że nie wszystkie przepisy należy bez wyjątku stosować wprost. Możliwe byłoby przyjęcie, że skoro w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji przed jej zmianą dokonaną ustawą z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach i egzekucji (Dz.U. Nr 130, poz. 1452), nie było przepisu, który odrębnie stanowiłby o wysokości opłat w postępowaniu zabezpieczającym, takim przepisem mógłby być art. 45 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Przepis ten dotyczy początkowego etapu postępowania egzekucyjnego i uzależnia czynności komornika od uiszczenia przez wierzyciela części należnej opłaty. Zabezpieczenie roszczenia przez zajęcie rachunku bankowego, nie wiąże się z licznymi czynnościami komornika, co uzasadniałoby ustalenie niższej opłaty.

W kwestii ustalenia kosztów na podstawie art. 45 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji wypowiedział się już Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 lipca 1998 r., III CZP 28/98, (OSNCP 1998, nr 12, poz. 202). W motywach Sąd Najwyższy

wskazał na brak podstaw do odejścia od wykładni gramatycznej przepisu, ze względu na argumenty natury ekonomicznej, które mogą mieć znaczenie jedynie przy rozważaniu ewentualnych zmian obowiązującego przepisu. W opinii Sądu Okręgowego, taką zmianę zawiera art. 8 ustawy z dnia 18 września 2001 r., w którym ustawodawca wyraźnie rozgraniczył opłaty pobierane w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym.

M.D.

*

III CZP 10/02

„Czy osoba poproszona przez testatora jedynie o umówienie i sprowadzenie notariusza, która następnie pozostaje w jednym pomieszczeniu z osobami biorącymi udział w akcie notarialnym w trakcie jego sporządzania, jest „osobą obecną” w rozumieniu art. 92 § 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 22, poz. 91 ze zm.), której brak podpisu odbiera aktowi notarialnemu charakter dokumentu urzędowego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 15 stycznia 2002 r., II Ca 1170/01, E. Długosz-Ślusarczyk, H. Błasiak, J. Makowski)

W motywach Sąd Okręgowy stwierdził, że obecnie nie budzi już wątpliwości, że każde naruszenie przepisów ustawy Prawo o notariacie, czy to odnoszących się do trybu dokonywania czynności notarialnych, czy też dotyczących wymogów formalnych aktu notarialnego, pozbawia dany akt charakteru dokumentu urzędowego. Dominuje stanowisko doktryny, które przyjmuje, że brak jest podstaw do dzielenia wymogów formalnych aktu notarialnego na „istotne”, których naruszenie powoduje, że akt notarialny w ogóle nie powstaje, oraz na nie będące „istotnymi”, które nie mają wpływu na byt aktu notarialnego. Taki pogląd wyraził też Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 lipca 2001 r., III CZP 36/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 7).

Niejednoznaczne pozostaje natomiast pojęcie „osoby obecnej przy sporządzaniu aktu”. Art. 92 § 1 pkt 4 i 8 Prawa o notariacie posługuje się tym pojęciem obok pojęcia „osoby uczestniczącej w akcie”, jednocześnie ustawa nie zawiera definicji tych pojęć. Zgodnie ze słownikową definicją słowa „obecny”, chodzi o osobę, która pozostaje fizycznie w miejscu danej czynności, przy czym nie musi mieć

świadomości jej dokonywania. Taka interpretacja wywołałaby poważne kłopoty w praktyce. Jakkolwiek celem unormowań zawartych w art. 92 Prawa o notariacie jest zapewnienie uczestnikom aktu wysokiego stopnia bezpieczeństwa wyrażającego się w zgodności treści aktu z rzeczywistą wolą uczestników danej czynności, to jednak wprowadzenie swoistego przymusu odbierania danych osobowych przypadkowych osób obecnych przy sporządzaniu aktu nie realizuje, zdaniem Sądu Okręgowego, celu ustawy.

M.D.

*

III CZP 11/02

„1. Czy na gruncie obowiązywania ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 1995 r., Nr 54, poz. 288 ze zm.) dopuszczalne było dokonanie przez spółdzielnię mieszkaniową przydziału spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego członkowi tej spółdzielni w sytuacji, gdy wcześniej na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego, dokonano częściowego zniesienia współwłasności nieruchomości i ustanowiono odrębną własność tego lokalu, przyznaną na rzecz spółdzielni mieszkaniowej? W przypadku pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

2. Czy do ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości lokalowej – spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego – potrzebna była zgoda wszystkich dotychczasowych współwłaścicieli, z której ten lokal wyodrębniono?

3. Czy w przypadku dopuszczalności obciążenia nieruchomości lokalowej ograniczonym prawem rzeczowym tj. własnościowym spółdzielczym prawem do lokalu mieszkalnego – wpis tego prawa następuje w dziale III księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości lokalowej, czy też może być prowadzona odrębna księga wieczysta dla tego prawa?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 listopada 2001 r., V Ca 938/01, A. Zając, Z. Fabisiak, A. Wapińska)

Za udzieleniem odpowiedzi przeczącej na pierwsze pytanie przemawia, zdaniem Sądu Okręgowego, okoliczność, że po ustanowieniu odrębnej własności

lokali, powinny one podlegać regulacji przewidzianej w ustawie z dnia 24 czerwca 1994 roku o własności lokali, nie zaś przepisom prawa spółdzielczego. Jeżeli bowiem przewidziano w prawie spółdzielczym możliwość budowania przez spółdzielnię domów jednorodzinnych oraz lokali w małych domach mieszkalnych w celu przeniesienia ich własności na członków spółdzielni, to było to wyraźne przeciwstawienie dwóch wykluczających się wzajemnie praw przysługujących członkom spółdzielni. Przy takim stanowisku utwierdza regulacja przyjęta w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.), według której spółdzielnia może jedynie zawierać umowy o ustanowienie lokatorskiego prawa do lokalu lub wybudowania lokalu bądź domu w celu przeniesienia na członka spółdzielni jego własności, natomiast nie może już ustanawiać spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Sąd Okręgowy wskazał także występujący w doktrynie pogląd, że przepisy prawa nie dają podstaw do przyjęcia, aby w budynku stanowiącym własność spółdzielni część lokali stanowiłaby własność osób lokale te zajmujących, część zaś lokali członkowie zajmowaliby na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.

Z drugiej jednak strony, z treści art. 204 Prawa spółdzielczego w brzmieniu obowiązującym w dacie dokonywania przydziału wynika, że spółdzielnia w celu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych członków między innymi przydzielać członkom lokale mieszkalne stanowiące własność spółdzielni. Dosłowne brzmienie tego przepisu nie wymaga jednak, aby dotyczyło to lokali położonych w budynkach stanowiących wyłączną własność spółdzielni. Odpowiedź twierdząca na to zagadnienie nasuwa pytania przedstawione w punkcie drugim i trzecim.

W odniesieniu do ostatniego podnoszonego w pytaniu problemu Sąd Okręgowy wyraził zapatrywanie, że wpis własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, będącego ograniczonym prawem rzeczowym, mógłby być dokonywany w dziale III księgi wieczystej jako obciążenie prawa własności. Czysto teoretycznie można rozważać, zdaniem Sądu Okręgowego, prowadzenie odrębnej księgi wieczystej dla tego ograniczonego prawa rzeczowego.

M.D.

*

„Czy postanowienie co do istoty sprawy wydane na posiedzeniu niejawnym w postępowaniu nieprocesowym jest orzeczeniem istniejącym w sytuacji, gdy Przewodniczący sporządzając jednocześnie z sentencją uzasadnienie złożył podpis jedynie pod tym uzasadnieniem, a nie podpisał sentencji?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 31 stycznia 2002 r., II Ca 1313/01, S. Jamróg, W. Wolas, J. Makowski)

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd jest związany postanowieniem wydanym na posiedzeniu niejawnym od momentu podpisania tego postanowienia wraz z uzasadnieniem, co może sugerować, że dla prawnoprocesowego bytu takiego orzeczenia wystarczające jest podpisanie jedynie uzasadnienia jako wyraz jednoczesności wydania orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Jednak, jak podkreślił Sąd Okręgowy, taka interpretacja byłaby sprzeczna z przepisem art. 360 k.p.c., wymagającym podpisania sentencji w sytuacji gdy postanowienie nie było ogłoszone.

Dodatkowo przedmiotowe postanowienie, wydane w postępowaniu wieczystoksięgowym, jest postanowieniem co do istoty sprawy. Jakkolwiek art. 517 k.p.c. odwołuje się do art. 375 k.p.c., to jednak orzeczenie co do istoty sprawy ma charakter zbliżony do wyroku w procesie, zaś odrębność wyroku od uzasadnienia nie budzi wątpliwości. Konieczność podpisania sentencji wynika z brzmienia art. 324 § 3 k.p.c. czy też art. 479¹⁹ k.p.c. Stąd, zdaniem Sądu Okręgowego, wniosek, że wydając w postępowaniu nieprocesowym postanowienie co do istoty sprawy na posiedzeniu niejawnym i sporządzając jednocześnie uzasadnienie przewodniczący powinien podpisać zarówno sentencję jak i uzasadnienie.

Jak wskazał Sąd Okręgowy, wypowiedzi Sądu Najwyższego odnośnie skutków braku podpisów są niejednolite. W uzasadnieniu najbardziej aktualnej w tym przedmiocie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2000 r., III CZP 29/00 (OSNC 2001, nr 2, poz. 25), wyrażono pogląd, że wyrok nie istnieje, jeżeli jego sentencja nie została podpisana przez skład sądu.

M.D.

III CZP 13/02

„1. Czy zasądzać od strony przegrywającej zwrot kosztów procesu na podstawie spisu kosztów sąd bezwzględnie związany jest określoną w nim wysokością wynagrodzenia adwokata, o ile mieści się ona w granicach stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013), czy też może odpowiadającą mu kwotę zredukować, jeżeli uzgodniona w umowie z klientem opłata rażąco narusza kryteria wskazane w § 4 rozporządzenia?

2. Czy i w jaki sposób powinna być udokumentowana wysokość określonego w spisie kosztów wynagrodzenia pełnomocnika?

3. Czy do kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.) strony reprezentowanej przez adwokata i radcę prawnego zalicza się podatek VAT uregulowany w ustawie z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 11, poz. 50 ze zm.)?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2002 r., nr 4121/1/02/C)

W odniesieniu do zagadnienia przedstawionego w punkcie pierwszym wnioskodawca zauważył, że mimo kilkakrotnie powtarzanej we wcześniejszych uchwałach Sądu Najwyższego tezy o związaniu sądu wysokością wynagrodzenia adwokata ustaloną w umowie między nim a klientem, nie jest jednoznacznie określone, czy takie związanie wyłącza zarazem możliwość ograniczenia zwrotu kosztów przez stronę przegrywającą na podstawie przepisów k.p.c., a w szczególności art. 102, jeżeli wynagrodzenie zostało określone z naruszeniem kryteriów wskazanych w § 4 przytoczonego w pytaniu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. W uchwale z dnia 23 listopada 2000 r., III CZP 40/00 (OSNC 2001, nr 5, poz. 66), Sąd Najwyższy stwierdził, że „sąd, orzekając o zwrocie kosztów procesu na rzecz strony reprezentowanej przez radcę prawnego (...) przyjmuje z podstawę ustalenia wynagrodzenia pełnomocnika kwotę umówioną z klientem, w granicach stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości (...)”. Z treści uzasadnienia można, zdaniem wnioskodawcy, wywieść prawo sądu do

ustalenia zakresu zwrotu wynagrodzenia w wysokości odmiennej niż ustalona przez strony.

W związku z cytowaną wyżej uchwałą Sądu Najwyższego wyłoniła się także druga wątpliwość. Stosownie bowiem do uzasadnienia cytowanej uchwały, założeniem unormowania zawartego w art. 98 § 1 i 99 k.p.c. jest zwrot kosztów poniesionych przez stronę. Z tego względu „starannie działający pełnomocnik (...) powinien do spisu kosztów dołączyć dowód uiszczenia opłat z tytułu wynagrodzenia (...)”. Ponadto Sąd Najwyższy stwierdził, że „żądanie zasądzenia określonej kwoty bez wskazania tytułu nie spełnia wymagań spisu kosztów i uzasadnia rozstrzygnięcie o ich zwrocie według norm przepisanych”. Jak wskazał wnioskodawca, niejasne jest, na ile kategorycznie należy traktować tak określony wymóg dołączenia dowodu uiszczenia wynagrodzenia pełnomocnika, zwłaszcza że pełnomocnik nie ma obowiązku wystawiania klientowi dowodu wpłaty wynagrodzenia oraz że art. 109 k.p.c. wymaga tylko złożenia spisu kosztów, a nie spisu z załącznikami.

Trzecie z kolei zagadnienie wiąże się z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1995 r., III CZP 4/95 OSNC 1995, nr 5, poz. 79), zgodnie z którą „do wynagrodzenia i wydatków jednego adwokata, zaliczanych do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata (art. 98 § 3 k.p.c.) nie dolicza się podatku VAT, płaconego od usług adwokackich na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 11, poz. 50 ze zm.)”. Pogląd ten został w skrytykowany w doktrynie. Podnoszono między innymi, że ustawa odróżnia wydatki od wynagrodzenia adwokata, co pozwala przy zasądzeniu kosztów na uwzględnienie m.in. właśnie podatku VAT. Podkreślano, że podatek VAT jest właściwie narzutem na cenę usługi i jest zgodny z ustawą o cenach. Ponadto wskazywano, że taka interpretacja jest zgodna z ogólnymi założeniami podatku, który ma obciążać finalnych konsumentów. Wątpliwości wzmocnia wreszcie fakt, że w innym wyroku z dnia 11 października 1994 r., I PO 11/94 (OSNAPiUS 1995, nr 4, poz. 57), Sąd Najwyższy uznał, że uchwała Krajowej Rady Notarialnej, aprobująca doliczanie podatku VAT do wynagrodzenia ustalonego z klientem mieści się w granicach możliwej alternatywnej interpretacji przepisów, nie może być więc uznana za rażące naruszenie prawa. Jak podkreślił wnioskodawca, zagadnienie trzecie dotyczy właściwie problemu, czy ciężar podatku VAT od usług adwokackich obciąża ostatecznie stronę, czy jej pełnomocnika.

*

III CZP 14/02

„Czy obowiązek wynikający z art. 32 ust. 3 w związku z art. 32. ust. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 86, poz. 433 ze zmianami) oraz par. 24 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 maja 1996 r. (Dz.U. Nr 65, poz. 320), polegający na ponoszeniu pełnych kosztów zużycia urządzeń technicznych zamontowanych w kwaterze oraz ponoszeniu kosztów wykonania robót malarskich w kwaterze w przypadku zgonu osoby uprawnionej do kwatery, zajmującej kwaterę do chwili swojej śmierci obciąża jej spadkobierców zgodnie z art. 922 k.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 12 grudnia 2001 r., II Ca 512/01, D. Gierczak, G. Kudrycka, M. Trzecki)

Sąd Okręgowy zauważył, że ani wymienione wyżej ustawy, ani cytowane rozporządzenie nie regulują odpowiedzialności spadkobierców osoby uprawnionej do kwatery, zajmującej ją do chwili swojej śmierci. W ocenie Sądu Okręgowego, przydzielenie kwatery, następujące na mocy decyzji organu wojskowego, jest decyzją administracyjną i w zasadzie nie można przyjąć, że spadkobierca, nie zamieszkujący ze spadkodawcą ani nie uprawniony do tej kwatery z żadnego tytułu, miałby odpowiadać na podstawie wymienionych przepisów. Ponadto spadkodawcy nie wiązał żaden stosunek zobowiązaniowy z organem przydzielającym kwaterę. Zdaniem Sądu Okręgowego, gdyby nawet prawa i obowiązki wynikające ze stosunku prawnego związanego z zajmowaniem kwatery potraktować analogicznie do stosunku prawnozobowiązaniowego, to przecież w chwili otwarcia spadku nie istniał obowiązek związany z poniesieniem kosztów odpowiadających równowartości zużycia urządzeń kwatery.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Wierzyciel, który uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko syndykowi masy upadłości, nie może prowadzić egzekucji sądowej z majątku masy upadłości w celu uzyskania zwrotu świadczenia pieniężnego z nieważnej umowy poręczenia zawartej z upadłym przed ogłoszeniem upadłości.

(uchwała z dnia 18 kwietnia 2000 r., III CZP 3/00, E. Skowrońska – Bocian, M. Grzelka, Z. Strus, OSNC 2000, nr 11, poz. 196, BSN 2000, nr 4, s. 11, R.Pr. 2000, nr 4, s. 122)

Glosa

Roberta Pabisa, Przegląd Prawa Handlowego 2002, nr 2, s. 44

Uchwała Sądu Najwyższego będąca przedmiotem glosy dotyczy istotnego dla postępowania upadłościowego zagadnienia dotyczącego możliwości wszczęcia egzekucji sądowej z majątku stanowiącego masę upadłości.

Podstawą rozważań, zdaniem glosatora, jest niekwestionowana przez nikogo zasada wyłączności postępowania upadłościowego jako drogi do realizacji roszczeń, które mogą być zaspokojone z masy upadłości. W odniesieniu do wierzytelności powstałych w stosunku do upadłego, tj. przed ogłoszeniem upadłości, właściwy sposób ich dochodzenia określa art. 150 Prawa upadłościowego, który nakazuje zgłosić wierzytelność sędziemu komisarzowi, zaś tryb zaspokojenia regulują art. 204 – 206 tego Prawa.

Powyższe przepisy wyrażają dwie podstawowe zasady zaspokojenia należności w postępowaniu upadłościowym. Pierwsza z nich, zasada pierwszeństwa, zabrania zaspokajania wierzytelności kolejnej kategorii przed całkowitym zaspokojeniem należności kategorii uprzedniej. Druga zaś, zasada proporcjonalności, nakazuje w razie niemożności zaspokojenia całości należności danej kategorii podział istniejących funduszy pomiędzy te należności w sposób stosunkowy do ich wysokości.

Z regułą wyłączności postępowania upadłościowego jako drogi zaspokojenia należności z majątku stanowiącego masę upadłości koresponduje treść art. 63 § 1 Prawa upadłościowego, zgodnie z którym postępowanie egzekucyjne wszczęte przed ogłoszeniem upadłości przeciwko upadłemu przez jego wierzyciela osobistego ulega zawieszeniu z ogłoszeniem upadłości, a umorzeniu z mocy prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Na podstawie zaś art. 63 § 2 Prawa upadłościowego sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, a jeszcze nie wydane, powinny być przelane do masy upadłości.

Glosator zauważył, że na tle przytoczonego przepisu w literaturze pojawiły się rozbieżności dotyczące losów egzekucji wierzytelności o charakterze rzeczowym. Według pierwszego stanowiska, nowe brzmienie powołanego przepisu (nadane ustawą z dnia 31 lipca 1997 r., Dz.U. nr 117, poz. 751) wyklucza możliwość prowadzenia egzekucji wierzytelności zabezpieczonej rzeczowo. Odmienne stanowisko opiera się na literalnym brzmieniu art. 63 § 1 Prawa upadłościowego, a w szczególności na tym, że przepis ten jednoznacznie odnosi się do „długu osobistego”, co przemawia za przyjęciem stanowiska, że egzekwowanie wierzytelności o charakterze rzeczowym, ale tylko tych, za które upadły nie ponosi odpowiedzialności osobistej, może być prowadzona zarówno wtedy, gdy egzekucję wszczęto przed ogłoszeniem upadłości, jak i egzekucja taka może zostać wszczęta po tym zdarzeniu.

Zdaniem glosatora, brzmienie ustawy odnoszące się do egzekucji wierzytelności osobistej, jednoznacznie daje do zrozumienia, iż postępowanie egzekucyjne może się nadal toczyć w poszukiwaniu długów rzeczowych, w tym jednak tylko przypadku, gdy upadły odpowiada wyłącznie przedmiotem stanowiącym zabezpieczenie rzeczowe (np. gdy ustanowił hipotekę na swojej nieruchomości w celu zabezpieczenia zobowiązania osoby trzeciej), nie zaś w przypadku gdy upadły, niezależnie od długu rzeczowego, ponosi odpowiedzialność osobistą, całym swoim majątkiem.

Wierzytelności zabezpieczone rzeczowo na rzeczach wchodzących w skład masy upadłości, w stosunku do których upadły nie jest dłużnikiem osobistym, stają się wymagalne z dniem ogłoszenia upadłości (art. 32 prawa upadłościowego), chociaż termin płatności jeszcze nie nastąpił. Wierzytelności te podlegają zaspokojeniu z masy upadłości tylko w takim stopniu, w jakim wierzyciel nie uzyskał zaspokojenia od swojego dłużnika osobistego.

Zdaniem autora glosy, z art. 63 § 1 Prawa upadłościowego w tym zakresie, w jakim pozwala na prowadzenie egzekucji z majątku stanowiącego masę upadłości, korespondują przepisy art. 117 i 118 prawa upadłościowego, określające tryb egzekucji z przedmiotów stanowiących zabezpieczenie rzeczowe oraz sposób podziału uzyskanych kwot, które glosator szczegółowo omówił, porównując do stanu prawnego sprzed nowelizacji.

W ocenie glosatora, treść powołanych przepisów, ustalona w wyniku przytaczanej nowelizacji, w sposób jednoznaczny daje wyraz tendencji do ograniczania możliwości zaspokajania roszczeń poza postępowaniem upadłościowym. Glosator stwierdził, że treść art. 117 § 5 i art. 118 § 2 Prawa upadłościowego pozwala na przyjęcie konkluzji, że ze względu na zastrzeżony tam obowiązek przelania kwot uzyskanych z egzekucji do masy upadłości, wszczynanie egzekucji przez wierzyciela rzeczowego jest oczywiście pozbawione uzasadnienia, gdyż naraża go jedynie na koszty, nie przynosi natomiast bezpośrednio zaspokojenia. Wierzyciel taki powinien zatem dochodzić swoich roszczeń w trybie określonym w art. 150 Prawa upadłościowego. W rezultacie sens prowadzenia egzekucji istnieje w chwili obecnej jedynie w przypadku, gdy dotyczy ona przedmiotu obciążonego zastawem rejestrowym, pod warunkiem jednak, że przedmiot ten nie znajduje się we władaniu syndyka oraz gdy upadły nie jest jednocześnie dłużnikiem osobistym zabezpieczonej wierzytelności.

Autor glosy podkreślił, że z majątku masy upadłości zaspokajane są – w ramach wyznaczonych przez art. 204 i nast. prawa upadłościowego – wierzytelności powstałe po dniu ogłoszenia upadłości tj. należności powstałe wskutek czynności syndyka lub zarządcy majątku odrębnego, należności z zawartych przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości umów wzajemnych, których wykonania zażądał syndyk, oraz należności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia masy, które w literaturze i praktyce określane są mianem długów masy upadłości.

Glosator, za Sądem Najwyższym, przedstawił dwa sprzeczne poglądy doktryny w kwestii, czy dopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego w celu zaspokojenia długów masy upadłości. Zdaniem zwolenników pierwszego, wierzyciel który uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko syndykowi, może prowadzić egzekucję z majątku masy upadłości, bo ta w świetle art. 63 § 1 Prawa upadłościowego, jest niedopuszczalna tylko w celu zaspokojenia wierzytelności, które powstały do

upadłego. Odmienne stanowisko reprezentują zwolennicy drugiego poglądu, które zakłada, że mimo braku *expressis verbis* wyrażonego zakazu prowadzenia egzekucji z masy upadłości należności powstałych po ogłoszeniu upadłości art. 63, 205 i 206 Prawa upadłościowego taki wniosek należy przyjąć.

Glosator opowiedział się za drugim z przedstawionych wyżej poglądów, sprzeciwiającym się możliwości egzekucji wierzytelności powstałych po dniu ogłoszenia z majątku masy. Jego zdaniem, wynika to *a fortiori* z art. 63 § 1 Prawa upadłościowego, gdyż skoro egzekucja wszczęta przed ogłoszeniem upadłości z chwilą ogłoszenia zostaje zawieszona, zaś z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości – umorzona, to tym bardziej niedopuszczalne powinno być wszczęcie egzekucji przed ogłoszeniem upadłości. Powyższe potwierdza przewidziana w art. 150 Prawa upadłościowego zasada zgłoszenia wierzytelności jako wyłącznego, co do zasady sposobu realizacji roszczeń powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości (z wyjątkami wynikającymi z art. 63 § 1 i 117 § 4 prawa upadłościowego). Drugi argument, na jaki powołuje się glosator to, że wniosek taki wynika ze wskazanych naczelných zasad postępowania upadłościowego, które wyrażają wprost art. 204, 205 *in fine* oraz art. 206 *in fine* Prawa upadłościowego, nakazując zaspokajać wierzytelności kolejno w ramach następujących po sobie kategorii (zasada pierwszeństwa, kategoryzacji), zaś w ramach danej kategorii zastrzegając proporcjonalne zaspokajanie wierzytelności zaliczanych do tej samej kategorii (zasada proporcjonalności). Autor glosy podkreślił także, że właśnie taka idea przyświecała twórcom Prawa upadłościowego, skoro w jego uzasadnieniu stwierdzono, iż „po ogłoszeniu upadłości nie można do majątku upadłego kierować egzekucji, a egzekucji wszczętej przed dniem ogłoszenia upadłości nie można na rzecz wierzyciela dalej kontynuować gdyż to prowadzioby do zaspokojenia go ze szkodą dla innych wierzycieli”.

Autor glosy zajął się także problematyką wszczęcia i prowadzenia z majątku stanowiącego masę upadłości egzekucji administracyjnej. Opierając się na orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego glosator wywiódł, że brak jest jakichkolwiek argumentów jurydycznych, a także celowościowych, przemawiających za uprzywilejowaniem roszczeń publicznoprawnych w zaspokajaniu z majątku stanowiącego masę upadłości.

Ostatnią kwestią, jaką poruszył autor glosy, jest odpowiedzialność syndyka za postępowanie w zakresie zaspokajania wierzycieli niezgodne z przepisami, bądź zaniechanie zaspokajania.

M.K.

*

Rozstrzygając o otwarciu postępowania układowego, sąd nie może pomijać oceny, czy inicjatywa dłużnika jest usprawiedliwiona gospodarczo i odpowiada interesom wierzycieli w stopniu wyższym niż doprowadzenie do upadłości.

(postanowienie z dnia 28 czerwca 2000 r., IV CKN 42/00, T. Domińczyk, B. Mysza, T. Żyznowski, OSNC 2001, nr 1, poz. 8, BSN 2000, nr 10, s. 11, MoP 2000, nr 11, s. 711, R.Pr. 2001, nr 1, s. 120, PUG 2001, nr 1, s. 29)

Glosa

Piotra Bielskiego, Prawo Spółek 2002, nr 2, s.55

Postanowienie Sądu Najwyższego będące przedmiotem glosy dotyczy wykładni art. 1 Prawa o postępowaniu układowym, określającego przesłanki otwarcia postępowania układowego, tj. wyjątkowe i niezależne od przedsiębiorcy okoliczności, które wpłynęły na zaprzestanie płacenia przez niego długów.

Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu wyrażonego przez sądy niższych instancji, że wnioskodawca nie wykazał wystąpienia przesłanek wyjątkowości i niezależności, o których mowa w art. 1 Prawa o postępowaniu układowym, a przywołane przez niego wzrost konkurencji na rynku, a także radykalne podwyższenie kursu marki niemieckiej, nie stanowi podstawy otwarcia postępowania układowego. Sad Najwyższy nie zgodził się z argumentacją obu sądów stwierdzając, że nie uwzględniły istoty postępowania układowego, w którym chodzi o utrzymanie bytu prawnego przedsiębiorcy.

Glosator odniósł się do oceny kwestii podwyższenia kursu waluty obcej w okresie między zawarciem umowy kredytu a złożeniem podania o otwarcie postępowania układowego, w kontekście art. 1 Prawa o postępowaniu układowym i art. 358¹ § 3 i 4 k.c. W konkluzji stwierdził, że co do zasady nie ma uzasadnionych podstaw, aby powołując się na istotną zmianę siły nabywczej pieniądza żądać

otwarcia postępowania układowego. Pogląd ten, zdaniem glosatora, chociaż wyrażony na tle zredagowanych przesłanek otwarcia postępowania układowego, koresponduje z rozwiązaniami art. 358¹ § 4 k.c.

Drugim istotnym problemem, który wpływa na ocenę przesłanek otwarcia postępowania układowego, jest wskazany w uzasadnieniu orzeczenia wzrost konkurencji na rynku. Pojawienie się licznej konkurencji nie można, zdaniem glosatora, uznać za okoliczności wyjątkowe w rozumieniu art. 1 Prawa o postępowaniu układowym, choć niewątpliwie są od przedsiębiorcy niezależne. Jego zdaniem, przedsiębiorca musi liczyć się z istnieniem zwiększonej konkurencji, szczególnie wtedy, gdy obiektywnie biorąc warunki prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające. Zupełnie inaczej ocenił glosator sytuację, gdy w wyniku np. utworzenia specjalnej strefy ekonomicznej pojawiają się liczni przedsiębiorcy, korzystający z różnego rodzaju preferencji i ulg. W takim przypadku przedsiębiorca powinien mieć prawo żądania otwarcia postępowania układowego, gdyż stanowi to wyjątkową, a przy tym niezależną od przedsiębiorcy okoliczność, pozwalającą na zastosowanie wobec niego ochronnej funkcji postępowania układowego. W wyniku takiej sytuacji kumulują się negatywne zjawiska: zmiana stanu prawnego (ustanowienie specjalnej strefy ekonomicznej) oraz będące jego konsekwencją preferencje, ulgi, zwolnienia i tzw. tanie kredyty.

Glosator nie podzielił poglądu Sądu Najwyższego, że uzasadnia otwarcie postępowania układowego zaprzestanie płacenia długów w sytuacji, gdy w krótkim czasie pojawiło się wielu nowych przedsiębiorców dysponujących większym potencjałem wytwórczym. Przepisy prawa nie pozwalają na zastosowanie – np. kryteriów zdobytego doświadczenia, możliwości inwestycyjnych bądź ich brak – jako podstawy zróżnicowania sytuacji prawnej przedsiębiorców. Każdego przedsiębiorcę prawo uważa za prowadzącego działalność gospodarczą w sposób zawodowy i cechy tej, zdaniem glosatora, nie można stopniować. Możliwości inwestowania, jak podkreślił autor glosy, przewidziane są już w cechach konstrukcyjnych poszczególnych przedsiębiorców, np. jeśli chodzi o wymagania o charakterze kapitałowym. Ustalenie tej cechy, przy zaaprobowaniu poglądu Sądu Najwyższego, prowadziłoby do wykluczenia, w odniesieniu do jednych przedsiębiorców, możliwości żądania otwarcia postępowania układowego, przy wskazaniu takiej możliwości innym przedsiębiorcom.

Glosator poddał krytyce pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym brak definicji okoliczności wyjątkowych i niezależnych od dłużnika oznacza konieczność ich oceny w odniesieniu do konkretnej sprawy w aspekcie treści oferowanego przez dłużnika układu. Jego zdaniem, z przepisów Prawa o postępowaniu układowym nie wynika powiązanie przesłanki otwarcia postępowania układowego z treścią oferowanego przez dłużnika układu. Wyjątkowość i niezależność okoliczności mają charakter w pełni samodzielny i nie można oceniać ich w aspekcie propozycji układowych dłużnika, gdyż nie mogą stanowić punktu odniesienia. Z tych samych powodów glosator nie zaaprobował poglądu, że przesłanki otwarcia postępowania układowego określone w art. 1 Prawa o postępowaniu układowym powinny być oceniane w kontekście szans zaspokojenia wierzycieli w stopniu większym niżby to miało miejsce w przypadku doprowadzenia do upadłości.

Konkludując glosator stwierdził, że w obecnym stanie prawnym przesłanki otwarcia postępowania układowego określone zostały co prawda w sposób ogólny, ale na tyle jednoznaczny, iż można wyrazić pogląd o wyjątkowym charakterze postępowania układowego w porównaniu z postępowaniem upadłościowym. Nie stanowią argumentów za poglądem prezentowanym przez Sąd Najwyższy twierdzenia, że układ z założenia sprzyjać ma utrzymaniu bytu przedsiębiorcy, czy też przywołanie społecznego wymiaru utrzymania przedsiębiorstwa w ruchu. Pogląd, że inicjatywa dłużnika jest usprawiedliwiona gospodarczo i odpowiada interesom wierzycieli w stopniu większym niż ogłoszenie jego upadłości, nie może stanowić, zdaniem glosatora, samodzielnej, a tym samym oderwanej podstawy otwarcia postępowania układowego. Tak samo bez znaczenia jest fakt podjęcia przez dłużnika określonych czynności związanych z przedstawionym programem naprawczym oraz ich pozytywne efekty.

M.K.

*

Jeżeli podana przez organ związku sportowego motywacja kary dyscyplinarnej narusza dobra osobiste ukaranego sędziego sportowego, ukaranemu przysługuje ochrona na podstawie art. 23 i 24 k.c.

(wyrok z dnia 19 października 2000 r., III CKN 866/98, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2001, nr 4, poz. 61, OSP 2001, nr 5, poz. 72, BSN 2001, nr 2, s. 9, R.Pr. 2001, nr 3, s. 138)

Glosa

Marka Kolasińskiego, Przegląd Sądowy 2002, nr 2, s. 112

Teza glosowanego wyroku ma, zdaniem autora, doniosłe znaczenie dla prawa sportowego, a także granic cywilnoprawnej ochrony dóbr osobistych. Glosator zwrócił uwagę, że z tezy wynika, iż nie sama kara dyscyplinarna, lecz jedynie jej motywacja może naruszać dobra osobiste ukaranego sędziego sportowego.

Autor zajął się omówieniem precedensowego wyroku Sądu Najwyższego, powołanego w uzasadnieniu glosowanego, z dnia 6 grudnia 1972 r., II CR 370/72 (OSNCP 1973, nr 7-8, poz. 141). W wyroku tym zajęto stanowisko, że jakkolwiek nie jest dopuszczalne dochodzenie na drodze sądowej zmiany świadectwa szkolnego, to uczniowi przysługuje ochrona dobra osobistego w sytuacji, gdy obniżenie mu oceny ze sprawowania umotywowano bezpodstawnym zarzutem udziału ucznia w kradzieży z równoczesnym podaniem tej motywacji do wiadomości otoczenia szkolnego. W obydwu sprawach nie przysługuje droga sądowa weryfikowania zastosowanych wobec powodów sankcji, natomiast w obu przypadkach szczególną wagę przywiązano do rozpowszechniania wiadomości o zarzucanym czynie. Obydwie sprawy nie są jednak identyczne. Wymierzaniu kary dyscyplinarnej z zasady towarzyszy zarzut naruszenia norm etycznych, który, jeśli nie zostanie dowiedziony, narusza dobra osobiste. Glosator wyraził wątpliwość, czy możliwe jest wyróżnienie przypadków, w których, mimo bezzasadnego zastosowania kary dyscyplinarnej, nie doszłoby do naruszenia dóbr osobistych ze względu na to, że nie miało miejsca podanie do publicznej wiadomości informacji o motywach udzielonej kary dyscyplinarnej. Przeciwno takiemu kierunkowi rozumowania przemawia wykładnia językowa art. 23 i 24 k.c. Nie dają one podstaw do sformułowania stanowiska, że możliwość stosowania środków ochrony dóbr osobistych uwarunkowana jest rozpowszechnieniem informacji naruszających te dobra.

Glosator ocenił jako niekonstytucyjne przepisy ustawy o kulturze fizycznej, przekazujące do uregulowania w statutach i regulaminach odpowiedzialności

dyscyplinarnej. W konsekwencji ukarany pozbawiony jest możliwości zaskarżenia orzeczenia komisji dyscyplinarnej na drodze sądowej.

Wcześniej głosem do tego orzeczenia opracował A. Szpunar (OSP 2001, nr 5, poz. 72).

E.S.

*

Siła wyższa wyznacza granicę odpowiedzialności na zasadzie ryzyka, a nie na zasadzie winy (art. 471 w związku z art. 472 i 355 k.c.).

(wyrok z dnia 11 stycznia 2001 r., IV CKN 150/00, H. Ciepła, A. Górski, K. Zawada, OSNC 2001, nr 10, poz. 153, BSN 2001, nr 10 s. 9, R.Pr. 2001, nr 5, s. 120)

Glosa

Adama Szpunara, Rejent 2001, nr 12, s.111

Glosator uznał, że glosowany wyrok zawiera wszechstronną wykładnię przepisów o odpowiedzialności dłużnika za zwłokę w wykonaniu zobowiązania, w szczególności zaś obejmuje zagadnienia dotyczące kary umownej oraz obowiązków stron przy umowie o roboty budowlane. Glosator zaaprobował stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu wyroku, natomiast tezę uznał za sformułowaną zbyt enigmatycznie.

Następnie zajął się sformułowaniem odpowiedzi na pytanie, czy tylko siła wyższa zwalnia dłużnika od odpowiedzialności za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania. Podkreślił, że zgodnie z art. 483 § 1 k.c. obowiązek zapłaty przez dłużnika kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania powstaje tylko wówczas, gdy zachodzą przesłanki odpowiedzialności umownej przewidziane w art. 471 i nast. k.c.

Dłużnik zwolni się zatem od obowiązku zapłaty kary umownej, jeżeli wykaże, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Jeżeli ze szczególnego przepisu ustawy albo z czynności prawnej nie wynika nic innego, dłużnik jest odpowiedzialny za niezachowanie należytej staranności. Natomiast granice odpowiedzialności dłużnika

za niezachowanie nienależytej staranności wyznacza przypadek. W konkluzji Sąd Najwyższy uznał, że przypadek jest "negatywem" winy (niezachowania należytej staranności). Musi być odróżniony zatem od siły wyższej, wyłączającej w zasadzie wszelką odpowiedzialność, a więc opartą nie tylko na zasadzie winy.

W dalszej części autor w pełni zaaprobował obszerne rozważania Sądu Najwyższego dotyczące kryteriów określenia należytej staranności. Glosowany wyrok uznał za kolejny krok w wyjaśnieniu skomplikowanych problemów dotyczących naliczania kar umownych za nieterminowe wykonanie umowy o roboty budowlane.

E.S.

*

Niedopuszczalne jest wniesienie przez spółdzielnię do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wkładu niepieniężnego w postaci jej przedsiębiorstwa (art. 55¹ k.c.) jeśli wyłącza to prowadzenie przez spółdzielnię statutowej działalności gospodarczej.

(uchwała z dnia 12 stycznia 2001 r., III CZP 44/00, K. Kołakowski, I. Koper, Z. Kwaśniewski, OSNC 2001, nr 5, poz. 69, BSN 2001, nr 1, s. 6, Wok. 2001, nr 3, s. 5, R.Pr. 2001, nr 3, s. 140, PPH 2001, nr 6, s. 44, MoP 2001, nr 8, s. 460, Rej. 2001, nr 6, s. 195, PUG 2001, nr 6, s. 26)

Glosa

Ireneusza Malerowicza, Przegląd Sądowy 2002, nr 2, s. 117

Glosator zaaprobował tezę orzeczenia i podniesione w niej argumenty. Zwrócił uwagę, że choć glosowana uchwała wydana została z uwzględnieniem poprzedniego stanu prawnego – kodeksu handlowego, to poczynione w jej uzasadnieniu spostrzeżenia zachowują swój walor także w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 stycznia 2001 r.

Autor zgodził się ze stanowiskiem zajęтым w uzasadnieniu uchwały, że udzielenie odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne wymaga przede wszystkim dokonania wykładni art. 16 k.h. i ustalenia zakresu kognicji sądu rejestrowego. Zauważył, że Sąd Najwyższy skłonił się do przyjęcia koncepcji szerszej kognicji sądu rejestrowego. Badanie wniosku o wpis do rejestru powinno być

prowadzone w dwóch kierunkach – jako badanie formalne i badanie materialne. Glosator przedstawił poglądy występujące w doktrynie, dotyczące zakresu każdego z tych badań. Opowiedział się za poglądem, który uznaje, że badanie formalne obejmuje badanie, czy zgłoszenie i załączone do wniosku dokumenty odpowiadają pod względem formy warunkom dla nich przewidzianym oraz czy nie zachodzą ujemne przesłanki procesowe. Badanie materialne obejmuje badanie zgodności treści zgłoszenia z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa oraz prawdziwości zgłoszenia.

Komentator zgodził się także ze stanowiskiem zaprezentowanym w uchwale, że przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym posiada zdolność aportową. Takie przedsiębiorstwo nie może być jednak przedmiotem wkładu niepieniężnego, gdyby wniesienie owego wkładu miało pozbawić spółdzielnię możliwości prowadzenia określonej w statucie działalności gospodarczej.

Następnie autor szczegółowo przedstawił zagadnienie działalności gospodarczej na gruncie prawa spółdzielczego. Na zakończenie zwrócił uwagę, że takie samo stanowisko jak w glosowanej uchwale Sąd Najwyższy zajął także w uchwale z dnia 13 grudnia 2000 r.

Należy przypomnieć, że glosy do omawianej uchwały opracowali także P. Bielski (PPH 2001, nr 6, s. 46), P. Pinior (OSP 2001, nr 12, poz. 178 – *vide* omówienie „Izba Cywilna” 2002, nr 1, s. 26) oraz J. Jacyszyn (Rej. 2001, nr 11, s. 148 – *vide* omówienie „Izba Cywilna” 2002, nr 2, s. 26).

E.S.

*

W wyniku wypełnienia weksla *in blanco* częściowo niezgodnie z porozumieniem (deklarację wekslową) na niekorzyść osoby na nim podpisanej, osoba ta może stać się zobowiązana wekslowo w granicach, w jakich tekst weksla odpowiada porozumieniu (deklaracji wekslowej).

(wyrok z dnia 26 stycznia 2001, II CKN 25/00, M. Kocon, K. Kołakowski, K. Zawada, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 117, OSP 2001, nr 10, poz. 143, BSN 2001, nr 5, s. 10, R.Pr. 2001, nr 4, s. 121, Wok. 2001, nr 6, s. 7, Pr.Bank. 2001, nr 5, s. 7)

Glosa

Adama Szpunara, OSP 2002, nr 2, poz. 19.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy pozwany zawarł z bankiem (poprzednikiem prawnym strony powodowej) umowę o kredyt inwestycyjny. Zabezpieczeniem udzielonego kredytu był weksel własny *in blanco*, wystawiony przez pozwanego. Pozwany wręczył weksel wierzycielowi wraz z podpisaną przez siebie deklaracją wekslową. W deklaracji znalazło się upoważnienie do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu oraz obowiązek zawiadomienia pozwanego o wypełnieniu weksla.

Autor glosy uznał rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego za trafne. Jego zdaniem, Sąd Najwyższy prawidłowo przyjął, że w następstwie podpisania weksla *in blanco* zgodnie z zawartym porozumieniem powstaje zobowiązanie wekslowe warunkowe osoby podpisanej na wekslu. Odbiorca weksla (remitent) uzyskuje w ten sposób uprawnienie do powołania do życia zobowiązania w następstwie wypełnienia weksla.

Podkreślił więc między zobowiązaniem wekslowym a stosunkiem podstawowym przejawiającą się m.in. w tym, że wierzyciel nie może z mocy weksla uzyskać więcej niż przysługuje mu w ramach stosunku podstawowego. Wygaśnięcie jednego z tych zobowiązań powoduje zarazem wygaśnięcie drugiego.

Zarazem autor wskazał na sprzeczności w rozumowaniu Sądu Najwyższego, odnoszące się do skutków wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem wekslowym. Błędnie, jego zdaniem, Sąd Najwyższy stwierdził, że w tym przypadku nie powstaje zobowiązanie wekslowe osoby, która dokument ten podpisała. Wywody Sądu Najwyższego budzą wątpliwości, gdyż ważność zobowiązania wekslowego należy oceniać z formalnego punktu widzenia. Dłużnik wekslowy ma prawo podnoszenia wobec posiadacza weksla zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem. Pozostaje to jednak bez wpływu na ważności weksla.

Glosator podkreślił, że Sąd Najwyższy opowiedział się w omawianym orzeczeniu za stanowiskiem korzystnym dla wierzyciela, uznał bowiem, że dopuszczalne jest jednoczesne dochodzenie wierzytelności zarówno z tytułu wystawionego weksla, jak i z tytułu zabezpieczonej wekslem należności wynikającej z kredytu.

Głosę do powyższego wyroku opracowała także M. Litwińska (PPW 2001, nr 7, s. 31).

Ł.P.

*

Słowo „Miss” użyte w nazwie konkursu piękności nie ma znamion odróżniających w rozumieniu art. 7 ustawy z dnia 31 stycznia 1985 r o znakach towarowych (Dz.U. Nr 5, poz. 17 ze zm.).

(wyrok z dnia 11 lutego 2001 r., I CKN 1128/98, B. Czech, T. Domińczyk, K. Kołakowski, OSNC 2001, nr 9, poz. 136, BSN 2001, nr 5, s. 11, R.Pr. 2001, nr 4, s. 123)

Glosa

Roberta Stefanickiego, OSP 2002, nr 2, poz. 20

Głosowane orzeczenie zapadło w czasie obowiązywania ustawy o znakach towarowych, ale zachowuje swą aktualność na gruncie przepisów - Prawo własności przemysłowej. Autor podkreślił, że konstytucyjną funkcją znaku towarowego jest jego funkcja odróżniająca. Szeroko omówił przepisy dotyczące tej kwestii.

Autor uważa, że powołany w tezie wyroku art. 7 u.z.t. został zinterpretowany błędnie, ponieważ o braku zdolności odróżniającej znaku przesądza w rozumieniu tego przepisu okoliczność, że znak składa się tylko z nazwy rodzajowej lub elementów opisowych, a nie fakt, że – jak w stanie faktycznym sprawy – jednym z elementów oznaczenia jest sporne słowo „Miss”.

Autor podkreślił, że zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie dominuje pogląd, że znak będący przedmiotem oceny musi być postrzegany jako pewna całość. Jego zdaniem, uszło uwagi organów orzekających, że za oznaczenie opisowe (rodzajowe) w rozumieniu art. 7 ust. 2 u.z.t. mogą być uznane nie tylko elementy słowne, ale również oznaczenie obrazowe oraz kombinowane słowno-obrazowe. Nieposiadanie zdolności odróżniającej słowa „Miss”, jak również symbolu w postaci korony, nie przesądza jeszcze o tym, że znak towarowy pozbawiony jest zdolności odróżniającej, ponieważ nie składa się on wyłącznie z elementów opisowych. Elementem

dostatecznie odróżniającym dla odbiorcy może być odpowiednia stylistyka i liternictwo, charakterystyczne zestawienie kolorystyczne i układ elementów.

Gdyby jednak w ogólnym odbiorze znaku słowno-graficznego jako całości – przy zastrzeżeniu, że słowo ‘miss’ użyte w konkursie piękności nie ma znamion odróżniających – pozostałe elementy oznaczenia nie miały dostatecznych znamion odróżniających, omawiany znak towarowy, jako integralna całość, nie spełniłby swej funkcji wskazywania na pochodzenie usługi. O tym, że oznaczenie jest niedystynktywne, powinno decydować kryterium zapatrywań przeciętnego odbiorcy danego towaru lub usługi przy uwzględnieniu zwykłych warunków obrotu.

Autor poddał pod rozwałę zagadnienie, czy w przedmiotowej sprawie doszło do transformacji chronionego oznaczenia w niechronioną prawem nazwę rodzajową wobec powszechnego używania przez wielu przedsiębiorców spornego zwrotu dla oznaczenia tego typu usług na rynku. Podkreślił, że znak towarowy jest „dobrem dynamicznym”, który podlega lub może podlegać w toku posługiwania się nim różnorodnym przemianom, zarówno w postaci utraty (degeneracji) zdolności realizacji właściwej znakom towarowym podstawowej funkcji wskazywania na pochodzenie towaru lub usługi, jak i nabycia takich zdolności.

Autor uważa, że tezę wyroku można uznać za zasadną jedynie w przypadku, gdyby znak towarowy składał się wyłącznie z tego spornego w sprawie terminu, który w powszechnym odczuciu kojarzy się z konkursami piękności. Przyznanie wyłącznego prawa jednemu przedsiębiorcy w tym zakresie pozbawiałoby w sposób nieusprawiedliwiony pozostałych uczestników obrotu dostępu do oznaczenia ogólnoinformacyjnego.

Ł.P.

*

Prawomocny wyrok orzekający rozwód może być podstawą wpisu w księdze wieczystej współwłasności w częściach ułamkowych na rzecz byłych małżonków.

(uchwała z dnia 21 czerwca 2001 r., III CZP 16/01, S. Dąbrowski, H. Pietrkowski, J. Kremer, OSNC 2002, nr 1, poz. 4, BSN 2001, nr 6, s. 7, Wok. 2001, nr 9, s. 8, MoP 2001, nr 22, s. 1128, Wok. 2001, nr 12, s. 3, Pr.Bank. 2002, nr 2, s. 26, R.Pr. 2002, nr 1, s. 94)

Glosa

Edwarda Gniewka, OSP 2002, nr 2, poz. 17

Autor w pełni zaaprobował stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w tezie uchwały. Szeroko omówił tryb i podstawy dokonywania wpisów do ksiąg wieczystych. Za jedną z takich podstaw uznał zdarzenia cywilnoprawne nie będące czynnościami prawnymi stron, do których można zaliczyć prawomocne orzeczenia rozwodu. Autor podkreślił, że skutkiem orzeczenia rozwodu, oprócz rozwiązania stosunku małżeństwa i ustania wspólności majątkowej, jest przekształcenie wspólności na współwłasność w częściach ułamkowych (art. 42 k.r.o.).

Zdaniem glosatora, sam wyrok rozwodowy oraz norma art. 43 k.r.o., wskazująca na równość udziałów po ustaniu wspólności majątkowej, stanowią dostateczną podstawę wpisu do księgi wieczystej. Takie stanowisko pozwala na uniknięcie często niepotrzebnego prowadzenia postępowania o podział majątku wspólnego i odzwierciedla jednocześnie rzeczywisty stan prawny nieruchomości.

Glosowane orzeczenie omówił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2001, nr 11-12, s. 204).

Ł.P.

*

Nieważny jest testament osoby głuchej lub głuchoniemej, jeżeli w treści sporządzonego przez notariusza dokumentu brak jest wzmianki o dopełnieniu przez niego obowiązku przekonania się, że treść dokonanej czynności jest dokładnie znana i zrozumiała dla testatora (art. 87 § 1 pkt 2 w zw. z art. 92 § 3 zdanie 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie).

(uchwała z dnia 19 lipca 2001 r., III CZP 36/01, A. Górski, E. Skowrońska-Bocian, H. Wrzeszcz, OSNC 2002, nr 1, poz. 7, OSP 2002, nr 2, p. 18, BSN 2001, nr 7, s. 8, Wok. 2001, nr 10, s. 8; Wok. 2001, nr 11, s. 4, MoP 2001, nr 23, s. 1176, Rej. 2001, nr 12, s. 165; ; R.Pr. 2002, nr 1, s. 95)

Glosa

Aleksandra Oleszki, Rejent 2001, nr 12, s.118

Autor zaakceptował pogląd zaprezentowany w glosowanej uchwale co do zachowania wymogów formalnych aktu notarialnego. Jednocześnie podniósł uwagi krytyczne w odniesieniu do tezy oraz uzasadnienia, przy jednoczesnej akceptacji uznania sporządzonego testamentu notarialnego za czynność nieważną. Jego zdaniem jednak, należało uznać testament za nieważny, ale z innych motywów niż to uczynił Sąd Najwyższy.

Glosator zaznaczył, że nie ulegało wątpliwości, iż notariusz sporządzający testament notarialny osoby głuchoniemej nie uczynił zadość obowiązkowi formalnemu przewidzianemu w art. 87 § 1 pkt 2 w związku z art. 92 § 3 Prawa o notariacie, mimo że nie miał problemu z nawiązaniem z testatorem kontaktu słownego. Wskazany brak uczynienia wzmianki Sąd Najwyższy potraktował jako niedopełnienie przez notariusza wymogów formalnych aktu notarialnego w specyficzny – zdaniem komentatora - sposób, a mianowicie w tezie uchwały położył nacisk na brak wzmianki o obowiązku przekonania się, że treść dokonanej czynności jest dokładnie znana i zrozumiała dla testatora. W związku z tym autor sformułował pytanie, czy obowiązek uczynienia wzmianki, o której mowa, to wyłącznie kwestia formalistycznej oceny dopełnienia przewidzianych prawem o notariacie wymogów, czy również kwestia dowodowa (rozkładu ciężaru dowodu). Podniósł, że zagadnienie, które powinno być przedmiotem oceny Sądu Najwyższego, to nie problem wzmianki odnośnie przekonania notariusza w zakresie skuteczności rozrządzenia testamentowego, lecz kwestia, czy notariusz uczynił stosowną wzmiankę stanowiącą wymóg wyłącznie formalny dla zachowania mocy dokumentu urzędowego (co nie może oznaczać, że przez jej spełnienie notariusz nabrał przekonania co do ważności i skuteczności czynności prawnej), czy też wzmianki tej nie uczynił. Niezależnie bowiem od wymogu formalnego wzmianki, aktualna jest oddzielna ocena rozrządzenia testamentowego w odniesieniu do jego ważności i skuteczności w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku.

Zdaniem glosatora wymóg wzmianki przewidzianej w art. 87 § 2 należałoby rozumieć w ten sposób, że obowiązkiem notariusza jest stwierdzenie w treści aktu notarialnego, iż w sporządzonej czynności głuchoniemego brał udział biegły wymaganej specjalności, za pomocą którego nastąpiło porozumienie, czy też

porozumiał się z głuchoniemym w inny sposób uwidoczony we wzmiance. Już w ten sposób wymóg formalny został zachowany, niezależnie od rzeczywistego stanu rzeczy, jaki miał miejsce w chwili sporządzenia czynności notarialnej.

Autor nie zgodził się z argumentacją Sądu Najwyższego, że przekonanie notariusza w kwestii stwierdzonego w dokumencie notarialnym oświadczenia woli w aspekcie skuteczności materialnoprawnej jest wymogiem formalnym sporządzonej czynności notarialnej. Jeżeli zatem notariusz uczynił w akcie wzmiankę, a w rzeczywistości nie dochował wymogów z art. 87 § 2 prawa o notariacie, dopuścił się wówczas tzw. fałszu intelektualnego. Oznacza to, że w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku dopuszczalny jest dowód co do nieważności tego testamentu, pomimo uczynionej w akcie wzmianki. Zarzut ten – w ocenie glosatora – to kwestia dowodowa, a nie zachowanie wymogu formalnego testamentu notarialnego.

E.S.

*

Glosa

Sylwestra Wójcika, OSP 2002, nr 2, poz. 18

Autor w pełni podzielił stanowisko Sądu Najwyższego. Zauważył, że wymagania dotyczące testamentu notarialnego zostały ujęte poza kodeksem cywilnym. Jego zdaniem, należy stosować do tej formy testamentu takie same metody wykładni, jak przy innych formach testamentu. Szeroko omówił sposoby wykładni testamentu, opowiadając się za znacznym rygoryzmem tej czynności.

Jego zdaniem testament sporządzony w formie aktu notarialnego powinien spełniać wszystkie wymagania przewidziane dla czynności notarialnych, wymienione w art. 79-95 prawa o notariacie, w tym te wyrażone w art. 87 § 1 i 2 oraz art. 92 § 1 i 3, po to bowiem ustawodawca przewidział różne formy testamentu, aby spadkobierca wybrał formę najbardziej dlań korzystną.

Ł.P.

Od wniosku o wpis do księgi wieczystej własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, nabytego na podstawie umowy od członka spółdzielni, pobiera się wpis w wysokości określonej w § 31 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).

(uchwała z dnia 29 maja 2000 r., III CZP 11/00, H. Ciepła, B. Czech, A. Wypiórkiewicz, OSNC 2000, nr 10, poz. 177, BSN 2000, nr 5, s. 9, R.Pr. 2000, nr 5, s. 120, Rej. 2000, nr 10, s. 137, MoP 2000, nr 10, s. 650)

Glosa

Wiesława Sługiewicza, Przegląd Sądowy 2002, nr 2, s. 130

Zagadnienie prawne, które rozstrzygał Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale, sprowadza się do tego, czy § 33 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych jest przepisem szczególnym w stosunku do regulacji § 31 pkt 2 rozporządzenia.

Autor w pełni zaaprobował stanowisko zajęte w glosowanej uchwale. W glosie przedstawił charakter i rodzaje wpisów na gruncie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (wpis stosunkowy i stały) oraz w rozumieniu wydanego na podstawie delegacji ustawowej rozporządzenia z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (wpis cały i ułamkowy). Glosator przedstawił problematykę pobierania opłat w postępowaniu wieczystoksięgowym i przyjął, że zasadę wyrażają wpisy stosunkowe. W stosunku do nich *lex specialis* stanowią przepisy przewidujące opłaty stałe.

Następnie omówił trzy grupy przepisów zawartych w oddziale 4 rozdziału 3 rozporządzenia, pozostających względem siebie w stosunku *lex generalis – lex specialis*. Przypomniał, w jakich kategoriach wniosków o wpis pobiera się piątą część wpisu stosunkowego, a w których dwudziestą część wpisu stosunkowego. W dalszej kolejności przedstawił wcześniejsze orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące omawianej kwestii, np. uchwałę z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 30/94 (OSNCP 1994, nr 9, poz. 179), wydaną na gruncie poprzednio obowiązującego rozporządzenia z dnia 17 maja 1993 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych, przy

czym zgodził się z wywodem zawartym w głosowanym orzeczeniu, że porównując stosowne przepisy poprzednio obowiązującego rozporządzenia z 1993 r. i obecnego z 1996 r., mimo zmiany aktu prawnego, nie uległa żadnej modyfikacji treść przepisów § 31 i 33.

E.S.

*

Jeżeli egzekucja okaże się bezskuteczna wskutek umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 63 § 1 prawa upadłościowego przed wyegzekwowaniem choćby części świadczenia komornik zwraca wierzycielowi połowę wniesionej opłaty stosunkowej, o której mowa w art. 44 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.)

(uchwała z dnia 26 września 2000 r., III CZP 26/00, J. Gudowski, M. Grzelka, M. Kocon, OSNC 2001, nr 4, poz. 54, BSN 2000, nr 9, s. 5, R.Pr. 2001, nr 1, s. 120)

Glosa

Andrzeja Marciniaka, OSP 2002, nr 2, poz. 16

Orzeczenie dotyczy wykładni art. 45 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Prawidłowa interpretacja tego przepisu wymaga, zdaniem autora glosy, określenia zakresu pojęcia „bezskuteczności egzekucji”. Żaden przepis nie definiuje tego pojęcia ani nie określa wypadków, w którym ona zachodzi. W praktyce egzekucyjnej pojęcie to wiąże się zazwyczaj z art. 824 § 1 pkt. 3 k.p.c. stanowiącym o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z urzędu, jeżeli okaże się oczywiste, że egzekucja nie przyniesie sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Autor podkreślił, że judykatura Sądu Najwyższego nadawała temu pojęciu znaczenie szersze (np. uchwała SN z 10 listopada 1995r, III CZP 155/95, OSNC 1996, nr 2, poz. 28) uznając, że bezskuteczność egzekucji ma miejsce także w sytuacjach, gdy postępowanie egzekucyjne ulega zakończeniu, mimo że świadczenie będące przedmiotem egzekucji nie zostało wyegzekwowane.

W głosowanej uchwale Sąd Najwyższy przyjął, że istnieją dostateczne podstawy do nadania pojęciu „bezskuteczności egzekucji” występującemu w art. 45

ust. 2 ustawy takiego samego znaczenia jak na gruncie § 30 rozporządzenia w sprawie taksy za czynności komorników. Stanowisko to, zdaniem autora, budzi wiele zastrzeżeń. Z zestawienia treści art. 816, 824 § 1 pkt 3 k.p.c. i art. 45 ust. 2 ustawy o komornikach wynika, że z bezskutecznością egzekucji mamy do czynienia wówczas, gdy przeprowadzona egzekucja nie dała żadnych wyników, czyli gdy egzekwowane świadczenie nie zostało zaspokojone w najmniejszej części. Autor podkreślił, że bezskuteczność egzekucji w przyjętym znaczeniu jest jedną z wielu ustawowych przyczyn umorzenia postępowania egzekucyjnego. W związku z tym autor zadał pytanie, czy bezskuteczność egzekucji w rozumieniu art. 45 ust. 2 ma miejsce tylko w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt. 3 k.p.c., czy też zachodzi w innych wypadkach umorzenia tego postępowania.

Autor wymienił przyczyny umorzenia postępowania egzekucyjnego.

Postępowanie egzekucyjne może zostać umorzone na wniosek wierzyciela (art. 825 pkt 1 k.p.c.) lub na skutek jego bezczynności (art. 823, 875 § 4, 877, 985 k.p.c.). Zdaniem autora, w tym przypadku nie można mówić o bezskuteczności egzekucji w rozumieniu art. 45 ust. 2 ustawy, gdyż umorzenie egzekucji było wynikiem rezygnacji wierzyciela z egzekucji. Dlatego nie można tych sytuacji oceniać w kategoriach skuteczności.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego może nastąpić także z powodu przeszkód procesowych, powodujących niedopuszczalność rozpoznania wniosku o wszczęcie egzekucji (np. niedopuszczalność drogi sądowej, brak zdolności sądowej strony). W tym przypadku nie można także mówić o skuteczności bądź bezskuteczności egzekucji, gdyż tę właściwość należy łączyć jedynie z egzekucją dopuszczalną, czyli prowadzoną w ramach dopuszczalnego postępowania egzekucyjnego.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego może nastąpić również ze względu na brak podstaw wniosku o wszczęcie egzekucji w dołączonym do niego tytule wykonawczym oraz z innych ustawowych powodów (art. 825 pkt. 2-4 k.p.c.). Także tych przypadków nie można ujmować w kategoriach skuteczności.

I wreszcie, umorzenie postępowania egzekucyjnego może nastąpić w rezultacie uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu egzekucji dłużnika. Przypadek ten wiąże się z niedopuszczalnością prowadzenia postępowania egzekucyjnego. W związku z tym, zdaniem autora glosy, komornik nie ma obowiązku

zwrotu wierzycielowi połowy uiszczonej opłaty stosunkowej na podstawie art. 45 ust. 2.

Ł.P.

*

Sąd, orzekając o zwrocie kosztów procesu na rzecz strony reprezentowanej przez radcę prawnego wykonującego zawód w sposób przewidziany w art. 22⁵ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, przyjmuje za podstawę ustalenia wynagrodzenia pełnomocnika kwotę umówioną z klientem, w granicach stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości wydanym na podstawie art. 221 ust. 2 i 3 wymienionej ustawy.

(uchwała z dnia 23 listopada 2000 r., III CZP 40/00, H. Ciepła, Z. Strus, A. Wypiórkiewicz, OSNC 2001, nr 5, poz. 66, MoP 2001, nr 7, s. 402, BSN 2000, nr 11, s. 11, Wok. 2001, nr 3, s. 2, R.Pr. 2001, nr 2, s. 111, R.Pr. 2001, nr 4, s. 127)

Glosa

Artura Nowaka, Przegląd Sądowy 2002, nr 2, s. 124

Autor przypomniał, że dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego konsekwentnie odmawia uprawnienia do kognicji sądu w zakresie badania, czy adwokat i klient, określając w umowie wysokość wynagrodzenia za czynności adwokata, uwzględnili we właściwym stopniu charakter i stopień złożoności sprawy oraz wkład pracy adwokata, jak również do samodzielnego ustalania wysokości tego wynagrodzenia. Teza glosowanego orzeczenia potwierdza to stanowisko, jednak jego uzasadnienie traktuje tę kwestię szerzej niż dotychczas.

Za trafny uznał glosator pogląd, zgodnie z którym sądy, przy określaniu kosztów pełnomocnika, powinny odwoływać się do podstawowych reguł procesowych. Za uzasadniony uznał także postulat załączenia przez pełnomocnika w postępowaniu nakazowym dowodu poniesionych przez powoda kosztów zastępstwa procesowego. Przy czym nie można uznać za poniesione te koszty strony, które zgodnie z umową strony i pełnomocnika podlegają opłaceniu po zakończeniu sprawy. Natomiast nie

zgodził się z poglądem, że sam spis kosztów, nie znajdujący oparcia w wykazaniu poniesionych kosztów, stanowi wystarczający dowód ich poniesienia.

W końcowej części glosy autor za uzasadniony uznał pogląd, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. miało jedynie na celu określenie dolnego i górnego pułapu wynagrodzenia pełnomocników stron podlegającego zwrotowi w ramach przepisów k.p.c. Pełnomocnicy, ustalając wysokość wynagrodzenia, powinni uwzględniać zawikłość sprawy i nakład pracy. Funkcją regulacji rozporządzenia w związku z art. 98 § 3 k.p.c. jest natomiast ukształtowanie maksymalnych stawek, które sąd może zasądzić od strony przegrywającej, uwzględniając przesłanki określające wielkość stawek w świetle powołanego rozporządzenia.

Wcześniej głosem do tego orzeczenia opracował A. Zieliński (MoP 2001, nr 16, s. 842).

E.S.

*

Kasacja nie przysługuje od postanowienia sądu odwoławczego o uchyleniu postanowienia co do przybicia na rzecz nabywcy nieruchomości nabytej w drodze licytacji. Postanowienie to bowiem nie ma charakteru orzeczenia merytorycznego, lecz formalne, proceduralne. Uchylenie postanowienia co do przybicia jest konsekwencją umorzenia postępowania egzekucyjnego, a nie wynikiem merytorycznej oceny zasadności tego postanowienia.

(postanowienie z dnia 12 czerwca 2001 r., II CKN 1423/00, I. Koper, Z. Strus, K. Zawada, Pr.Bank. 2001, nr 10, s.21)

Glosa

Marka Lewandowskiego, Prawo Bankowe 2002, nr 2, s. 21

Glosowane postanowienie dotyczy kwestii dopuszczalności kasacji od orzeczeń sądu odwoławczego w sprawach egzekucyjnych. Autor zaaprobował kierunek wykładni przepisu art. 775¹ § 2 k.p.c., uznał jednak za konieczne pogłębienie argumentacji, która legła u jej podstaw.

W sprawach dotyczących przybicia i przysądzenia własności nieruchomości nabytej w drodze licytacji oraz podziału sumy uzyskanej z egzekucji kasacja jest dopuszczalna tylko od merytorycznych postanowień sądu drugiej instancji. Taka wykładnia uwzględnia intencję ustawodawcy ograniczenia dopuszczalności kasacji do zapadłych po rozpoznaniu zażalenia postanowień sądu drugiej instancji, mających za przedmiot kwestie wymienione w art. 775¹ § 2 k.p.c. Glosator przedstawił powody, dla których na akceptację zasługuje zaprezentowana wykładnia wskazanego przepisu. Podkreślił, że wskazany przepis w zakresie nim unormowanym wyłącza stosowanie na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. przepisu art. 392 k.p.c. Przesłanką takiej regulacji jest dążenie do przyśpieszenia postępowania egzekucyjnego, a jej odrębności prowadzącej się w istocie do tego, że podstawowe znaczenie w kwestii dopuszczalności kasacji w postępowaniu egzekucyjnym ma przedmiot rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji, a nie charakter zaskarżonego orzeczenia.

Przyjęty w glosowanym orzeczeniu pogląd, że postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego powoduje uchylenie postanowienia o przybiciu nieruchomości można – zdaniem glosatora – uznać za dyskusyjny na tle poglądów niektórych przedstawicieli nauki prawa cywilnego procesowego. Autor przedstawił niektóre z tych poglądów. Za trafne uznał spostrzeżenie J. Korzonka, że w przypadku umorzenia lub zawieszenia postępowania egzekucyjnego organ egzekucyjny nie powinien podejmować żadnych czynności egzekucyjnych, w szczególności nie powinien orzec o odmowie przybicia nieruchomości. Legitymowanym do wniesienia zażalenia na postanowienie o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego lub jego umorzeniu jest, obok uczestników postępowania egzekucyjnego, licytant oferujący najwyższą cenę.

E.S.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Art. 644 k.c.

W wypadku odstąpienia przez zamawiającego od umowy na podstawie art. 644 k.c. przepisy o rękojmi za wady dzieła, w tym art. 560 § 3 w związku z art. 638 k.c., nie mają zastosowania.

(wyrok z dnia 14 października 1998 r., II CKN 5/98, OSNC 1999, nr 3, poz. 62, OSP 1999, nr 6, poz. 113, BSN 1999, nr 1, s. 13, MoP 1999, nr 3, s. 23, R.Pr. 1999, nr 3, s. 91)

Odstąpienie od umowy o dzieło na podstawie art. 644 k.c. wywiera skutek od chwili dokonania. Jednoczesna zapłata wynagrodzenia nie jest przesłanką skuteczności odstąpienia.

(wyrok z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 365/00, M. Kocon. K. Kołakowski, K. Zawada, OSNC 2001, nr 10, poz. 154, BSN 2001, nr 6, s. 10, Wok. 2001, nr 7-8, s. 17, MoP 2001, nr 14, s. 742)

W wyroku z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 365/00 Sąd Najwyższy orzekł, że odstąpienie od umowy o dzieło na podstawie art. 644 k.c. wywiera skutek od chwili dokonania, a jednoczesna zapłata wynagrodzenia nie jest przesłanką skuteczności odstąpienia. Tym samym wyraził odmienny pogląd niż w wyroku z dnia 14 października 1998 r., II CKN 5/98, w którym przyjął, że zamawiający ma prawo na podstawie wymienionego przepisu odstąpić od umowy o dzieło w każdym czasie za zapłatą umówionego wynagrodzenia, znosząc umowę ze skutkiem *ex tunc*.

W uzasadnieniu nowego stanowiska Sąd Najwyższy wskazał przede wszystkim, że z treści przepisu nie wynika, jakkolwiek samo brzmienie art. 644 k.c. może sugerować coś przeciwnego, że wypłata wynagrodzenia miałaby warunkować skuteczność odstąpienia od umowy. Zdaniem Sądu Najwyższego, w wielu wypadkach wysokość wynagrodzenia byłaby przedmiotem sporu, a to uniemożliwiłoby skuteczne odstąpienie od umowy.

Ponadto na tle poprzednio obowiązującego art. 496 k.z., odpowiednika obecnego art. 644 k.c., zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie przyjmowano, że przez zwrot „za zapłatą umówionego wynagrodzenia” należy rozumieć zobowiązanie zamawiającego do jego zapłaty w chwili odstąpienia od umowy. Niewywiązanie się zaś z tego zobowiązania skutkuje jedynie powstaniem po stronie przyjmującego roszczenia o wypłatę wynagrodzenia.

Dodatkowo, przyjęcie poglądu, że odstąpienie było nieskuteczne wskutek nieuiszczenia kwoty wynagrodzenia, zwiększałoby częstotliwość stosowania art. 639 k.c., albowiem stanowiłoby przyczynę niewykonania dzieła, dotyczącą zamawiającego.

Zapłaty wyrażone w wyroku z 14 października 1998 r. oparte było na ogólnej zasadzie, że odstąpienie od umowy niweczy z mocą wsteczną cały stosunek zobowiązaniowy. Jednak, jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 stycznia 2001 r., art. 644 k.c. stanowi wyjątek od tej reguły. Ma on bowiem uwolnić przyjmującego od dalszego wykonywania dzieła, a zamawiającego od zapłaty tego, co przyjmujący zaoszczędził, nie kończąc go. Umowa w pozostałej części pozostaje zatem w mocy i jest podstawą wypłaty części wynagrodzenia przez zamawiającego oraz wydania dzieła przez przyjmującego.

Także w glosie R. Szostaka do wyroku z dnia 14 października 1998 r. (OSP 1999, nr 6, poz. 113) wyrażony został pogląd odmienny. Glosator zwrócił uwagę, że rozwiązanie z art. 644 k.c. należy rozpatrywać w kategoriach szczególnej konstrukcji prawnej zakładającej konieczność zapłaty „umówionego wynagrodzenia” za nie ukończone dzieło, wykonawcy przysługuje zaś prawo żądania nie ukończonego dzieła. Podstawą tych rozliczeń jest umowa o dzieło, która nie wygasa z mocą wsteczną, lecz ze skutkiem *ex nunc*.

Wyrok z dnia 14 października 1998 r. omówił również W. Robaczyński w „Przeglądzie orzecznictwa” (PS 2000, nr 10, s. 78), aprobując jego podstawowe tezy.

M.D.

Art. 74 § 2 k.c.

Zarzut naruszenia art. 74 § 2 k.c., zastosowanego przez sąd pierwszej instancji, bez wskazania przepisów postępowania – którym

uchybił sąd drugiej instancji – nie stanowi usprawiedliwionej podstawy kasacji z art. 393¹ pkt 2 k.p.c.

(wyrok z dnia 25 stycznia 2000 r., I CKN 381/98, B. Czech, B. Myszka, M. Sychowicz, BSN 2000, nr 5, poz. 11, R.Pr. 2000, nr 5, s. 119)

Sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację, pomija dowód przeprowadzony przez sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 74 k.c.

(wyrok z dnia 8 maja 2001 r., IV CKN 290/00, F. Barczewska, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2002, nr 1, poz. 9, R.Pr. 2002, nr 1, s. 96, BSN 2002, nr 1, s. 9)

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2000 r., I CKN 381/98, wyraził pogląd, że decyzja sądu o dopuszczeniu dowodów wymienionych w art. 74 § 2 k.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej, ponieważ nie podpada pod żadną z podstaw kasacyjnych wymienionych w art. 393¹ k.p.c. Pod podstawę z punktu drugiego tego artykułu z tego względu, że sąd kasacyjny badając jej zasadność musiałby się zająć oceną przynajmniej części stanu faktycznego sprawy, a to nie mieści się w ramach jego kognicji. Jeśli zaś chodzi o podstawę z art. 393¹ pkt 1 k.p.c., to nie może ona mieć zastosowania w tym wypadku, albowiem art. 74 § 2 k.c., jakkolwiek zamieszczony w kodeksie cywilnym, ma charakter procesowy.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2001 r. (IV CKN 290/00, F. Barczewska, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2002, nr 1, poz. 9) Sąd Najwyższy zakwestionował to stanowisko. W motywach wskazał przede wszystkim, że zamieszczenie przepisów o ograniczeniu dowodów ze świadków i z przesłuchania stron, nie tylko w k.p.c., ale także w k.c., stwarza sytuację, którą można określić w ten sposób, że prawo materialne zleca sądom stosowanie sankcji za niezachowanie pisemnej formy czynności prawnej. Przepis art. 74 § 2 k.c. ma zatem zdecydowanie charakter normy materialnoprawnej.

Ponadto Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że oparcie przez sąd apelacyjny orzeczenia na niedopuszczalnym, przeprowadzonym z naruszeniem art. 246 k.p.c. w związku z art. 74 § 2 k.c., dowodzie ze świadków lub przesłuchania stron stanowi naruszenie art. 382 k.p.c., które podlega kontroli kasacyjnej w ramach drugiej podstawy kasacyjnej z art. 393¹ k.p.c.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

PRAWO CYWILNE MATERIALNE

kodeks cywilny

art. 5 k.c., art. 568 § 1 k.c.

Skorzystanie z zarzutu upływu terminu z art. 568 § 1 k.c. może być w wyjątkowych okolicznościach uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

(wyrok z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 588/99, H. Ciepła, T. Żyznowski, J. Kremer)

*

art. 24 k.c.

Jeżeli czyjeś zachowanie nie jest w powszechnym odczuciu przyjmowane jako naruszające cześć lub godność osobistą osoby, której dotyczy, to – niezależnie od subiektywnego odczuwania tej osoby – nie podlega ono zakwalifikowaniu jako naruszające dobra osobiste (art. 24 § 1 k.c.)

(wyrok z dnia 4 kwietnia 2001 r., III CKN 323/00, S. Dąbrowski, A. Górski, M. Grzelka)

*

art. 206 k.c.

Z przepisów kodeksu cywilnego regulujących współwłasność nie wynika, aby współwłaściciel miał uprawnienie do korzystania tylko z takiej części wspólnej rzeczy, która odpowiada wielkości jego udziału.

(wyrok z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CKN 21/99, G. Bieniek, M. Wysocka, K. Zawada)

*

art. 361 k.c.

W razie dochodzenia naprawienia szkody w postaci utraconych korzyści, ich utrata musi być przez żądającego odszkodowania wykazana z tak dużym prawdopodobieństwem, że w świetle doświadczenia życiowego można przyjąć, iż rzeczywiście miała miejsce.

(wyrok z dnia 21 czerwca 2001 r., IV CKN 382/00, S. Dąbrowski, H. Pietrkowski, J. Kremer)

*

art. 417 k.c.

Na gruncie art. 417 k.c. nie można dopatrzeć się bezprawności w zachowaniu Ministra Finansów, polegającym na przyjęciu jednej z dwu funkcjonujących w doktrynie wykładni określonych przepisów prawa podatkowego, która później nie została zaaprobowana w orzecznictwie sądowym, oraz na zabiegach, w ramach kompetencji, zmierzających do zapewnienia stosowania przepisów podlegających tej wykładni zgodnie z tą wykładnią przez jednostki mu podległe.

(wyrok z dnia 27 kwietnia 2001 r., V CKN 832/00, M. Kocon, L. Walentynowicz, J. Kremer)

*

art. 444 k.c.

Odszkodowanie należne poszkodowanemu, który utracił kończynę dolną, przez co zmniejszyły się jego możliwości przemieszczania się, może w okolicznościach konkretnej sprawy obejmować koszt nabycia samochodu osobowego przystosowanego dla inwalidy.

(wyrok z dnia 31 maja 2001 r., V CKN 253/00, T. Domińczyk, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz)

*

art. 461 k.c.

Uiszczony na rzecz spółdzielni mieszkaniowej wkład budowlany nie jest nakładem na lokal w rozumieniu art. 461 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 15 maja 2001 r., I CKN 354/00, M. Grzelka, M. Sychowicz, T. Bielska-Sobkowicz)

*

art. 481 k.c.

Przewidziany w art. 481 § 1 k.c. obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie dotyczy wyłącznie długu pieniężnego.

(wyrok z dnia 5 lipca 2001 r., II CKN 1101/00, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, B. Myszka)

*

art. 527 k.c.

Dokonanie przez rodziców darowizny na rzecz małoletnich dzieci pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym po powstaniu zobowiązania powoduje, że czynność prawna dokonana została z pokrzywdzeniem wierzyciela (art. 527 k.c.).

(wyrok z dnia 9 maja 2001 r., II CKN 469/00, G. Bieniek, S. Dąbrowski, J. Kremer)

*

art. 759 k.c.

Art. 759 k.c. nie ma zastosowania, jeżeli przy nabyciu towaru przez klienta od agenta-pełnomocnika nie ujawniły się konkretne okoliczności wywołujące wątpliwości, że jest on upoważniony do przyjmowania dla dającego zlecenie zapłaty za świadczenie.

(wyrok z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 423/00, B. Czech, M. Sychowicz, J. Górowski)

*

art. 770 k.c., art. 355 § 2 k.c.

Przyjęcie w komis samochodów od osoby, która nie jest wpisana jako właściciel do dowodu rejestracyjnego samochodu, nie spełnia wymogu działania z zachowaniem należytej staranności art. 355 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 742/00, H. Cieplą, T. Żyznowski, J. Kremer)

*

art. 807 k.c., art. 353¹ k.c.

W kwestiach nieuregulowanych przepisami bezwzględnie obowiązującymi (art. 807 § 1 k.c.) strony mogą – w granicach określonych w art. 353¹ k.c. – w umowie ubezpieczenia dowolnie regulować zagadnienia związane z ubezpieczeniem określonego rodzaju.

(wyrok z dnia 25 lipca 2001 r., I CKN 1312/98, T. Wiśniewski, T. Żyznowski, J. Górowski)

*

art. 952 k.c.

W wypadku, gdy okolicznością szczególną w rozumieniu art. 952 § 1 k.c., uzasadniającą potraktowanie oświadczenia ostatniej woli spadkodawcy jako testamentu ustnego, jest nieważność testamentu przewidzianego w art. 951 k.c. spowodowana naruszeniem obowiązującego przepisu prawa, ustanie okoliczności, które uzasadniały niezachowanie formy testamentu zwykłego, następuje z chwilą dowiedzenia się przez spadkodawcę o nieważności testamentu sporządzonego przez niego w trybie at. 951 k.c.

(postanowienie z dnia 30 maja 2001 r., III CKN 184/01, B. Czech, J. Gudowski, J. Kremer)

*

Stwierdzenie treści testamentu ustnego w sposób określony w art. 952 § 2 k.c. nie wyklucza udowodnienia wszelkimi środkami dowodowymi, że testament taki nie został sporządzony.

(postanowienie z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 584/00, B. Czech, M. Sychowicz, J. Górski)

*

art. 1039 k.c.

Zaliczeniu na schedę spadkową ulegają darowizny otrzymane tylko od spadkodawcy (art. 1039 k.c.).

(postanowienie z dnia 5 lipca 2001 r., II CKN 1369/00, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, B. Myszka)

*

varia

art. 14 Pr. prasowego

Podjęcie przez osobę, będącą stroną toczących się postępowań sądowych, protestu głodowego przed wejściem do gmachu sądu, połączone z udzielaniem dziennikarzom wywiadów na temat prywatnej sfery życia, która

stała się podłożem tych postępowań, oraz z wyrażeniem zgody na opublikowanie fotografii opatrzonej imieniem i nazwiskiem, jest równoznaczne z podjęciem działalności publicznej w rozumieniu art. 14 ust. 6 Prawa prasowego. W takiej sytuacji dopuszczalne jest publikowanie, bez zgody tej osoby, danych dotyczących prywatnej sfery jej życia, jeżeli łączyły się one bezpośrednio z prowadzoną publicznie akcją protestacyjną, jednakże pod warunkiem nienaruszania dóbr osobistych protestującego.

(wyrok z dnia 7 czerwca 2001 r., III CKN 266/00, S. Dąbrowski, M. Sychowicz, Z. Świeboda)

*

ubezpieczenia komunikacyjne

Przepisem art. 16 ust. 5 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r. (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 1993 r. o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady opodatkowania i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1993 r. Nr 134, poz. 646) nie były objęte wydatki na nabycie towarów i usług służących odtworzeniu środka trwałego lub obrotowego. W razie otrzymania odszkodowania z ubezpieczenia, podatnik podatku dochodowego od osób prawnych nie tracił zatem prawa do obniżenia tego podatku o podatek VAT zawarty w cenie towarów i usług nabytych w celu pokrycia strat w tych środkach.

(wyrok z dnia 31 maja 2001 r., V CKN 263/00, T. Domińczyk, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz)

PRAWO CYWILNE PROCESOWE

art. 67 k.p.c.

Obwód Lecznictwa Kolejowego po jego wyodrębnieniu przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej ze struktury przedsiębiorstwa „Polskie Koleje

Państwowe”, a przed uzyskaniem osobowości prawnej jako samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, nie był jednostką organizacyjną Skarbu Państwa.

(wyrok z dnia 9 maja 2001 r., III CA 1/01, G. Bieniek, S. Dąbrowski, J. Kremer)

*

art. 98 k.p.c.

Rażąco sprzeczne z zasadami profesjonalizmu czynności adwokata ustanowionego z urzędu, nie upoważniają go do skutecznego domagania się przyznania mu kosztów nie opłaconej pomocy prawnej.

(wyrok z dnia 8 maja 2001 r., IV CKN 189/00, F. Barczewska, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian)

*

Dotychczasowa praktyka nie uznaje kwot wpłaconych pełnomocnikowi przez strony tytułem podatku VAT za koszty niezbędne.

(postanowienie z dnia 31 sierpnia 2001 r., IV CKN 28/01, Z. Strus)

*

art. 133 k.p.c.

W razie niemożności doręczenia przesyłki sądowej pełnomocnikowi osoby prawnej pod wskazanym adresem siedziby tej osoby, skuteczne jest doręczenie do rąk osoby wchodzącej w skład organu uprawnionego do reprezentowania osoby prawnej lub do rąk pracownika upoważnionego do odbioru pism (art. 133 § 2 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 29 maja 2001 r., I CZ 62/01, B. Myszka, M. Sychowicz, T. Wiśniewski)

*

art. 168 k.p.c.

Wniesienie kasacji po terminie z powodu wcześniejszej odmowy sporządzenia jej przez pełnomocnika z urzędu stanowi okoliczność uzasadniająca przywrócenie terminu na podstawie art. 168 § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 18 września 2001 r., V CZ 133/01, L. Walentynowicz, H. Wrzeszcz, K. Bilewicz)

*

art. 189 k.p.c.

Jeżeli właściciel lokalu odmawia osobie ubiegającej się o zameldowanie potwierdzenia cywilnoprawnego uprawnienia do przebywania w tym lokalu, to osoba ta może domagać się ustalenia takiego uprawnienia na podstawie art. 189 k.p.c., także przed wszczęciem administracyjnego postępowania o zameldowanie.

(wyrok z dnia 5 września 2001 r., I CKN 416/00, A. Górski, B. Mysza, T. Żyznowski)

*

art. 368 k.p.c.

Art. 368 § 2 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym.

(postanowienie z dnia 26 listopada 2001 r., V CKN 391/01, L. Walentynowicz)

*

art. 369 k.p.c.

Doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem w trybie przepisu art. 9 k.p.c. nie stanowi o rozpoczęciu biegu terminu sądowego przewidzianego w art. 369 § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 26 czerwca 2001 r., III CZ 39/01, M. Grzelka, I. Koper, M. Sychowicz)

*

art. 379 k.p.c.

Okoliczność, że ten sam sędzia brał udział w składzie sądu orzekającego w drugiej instancji oraz w składzie tego sądu orzekającego o dopuszczalności skargi kasacyjnej, nie narusza żadnego z przepisów regulujących skład sądu oraz instytucję wyłączenia sędziego (art. 47–54 w związku z art. 379 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 13 września 2001 r., IV CZ 97/01, F. Barczewska, H. Pietrkowski, K. Bilewicz)

*

art. 387 k.p.c.

Zgłoszenie żądania doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem może nastąpić w terminie tygodniowym biegnącym od ogłoszenia sentencji orzeczenia. Wcześniejsze zgłoszenie takiego żądania nie jest równoznaczne ze spełnieniem wymogu wynikającego z art. 387 § 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 25 maja 2001 r., IV CZ 119/00, S. Dąbrowski, Z. Kwaśniewski, B. Myszka)

*

art. 392 k.p.c.

Nie przysługuje kasacja od postanowienia wydanego przez sąd drugiej instancji, wydanego na podstawie art. 17² § 5 Prawa upadłościowego.

(postanowienie z dnia 22 sierpnia 2001 r., II CKN 1482/00, M. Wysocka)

*

Od postanowienia sądu drugiej instancji w sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w przedmiocie naruszenia posiadania kasacja nie przysługuje.

(postanowienie z dnia 8 listopada 2001 r., II CKN 1055/99, M. Bączyk, H. Ciepła, T. Domińczyk)

Notka

Zgodnie ze wskazanym orzeczeniem, od postanowienia sądu drugiej instancji dotyczącego pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w przedmiocie naruszenia posiadania kasacja nie przysługuje. Teza Sądu Najwyższego jest niewątpliwie interesująca, jednakże co do jej trafności nasuwają się pewne wątpliwości.

Z uzasadnienia komentowanego orzeczenia wynika, że u jego podstawy tkwiło założenie Sądu Najwyższego o przedmiotowej tożsamości „powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego z rozstrzygnięciem, do którego się odnosi”. Jest to założenie co najmniej dyskusyjne. Powództwo przeciwegzekucyjne można oprzeć na ściśle określonej podstawie (art. 840 § 1 pkt 1-3 k.p.c.), jego zaś cel jest odmienny w porównaniu do powództwa, w wyniku którego doszło do wydania podważanego tytułu egzekucyjnego, zaopatrzonego później w klauzulę wykonalności. W konsekwencji zakresy przedmiotowe postępowań rozpoznawczych w obu sprawach są zgoła odmienne, a strony występują w innych rolach procesowych. Ze względu na zakres kognicji sądu w postępowaniu z powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego można wręcz mówić, że postępowanie to stanowi w istocie rzeczy postępowanie odrębne, przy czym w rozważanym wypadku inne od również odrębnego postępowania posesoryjnego. O swoistej odrębności tego postępowania świadczy także treść art. 843 § 3 k.p.c., przewidującego prekluzję procesową co do przytaczania przez powoda zarzutów. W związku z omawianą tezą warto zwrócić uwagę chociażby na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1972 r., III CRN 446/71 (J. Pawlak, J. Majorowicz, J. Krajewski, OSNCP 1972, nr 6, poz. 120). W uzasadnieniu tego wyroku podkreślono różnicę, jaka występuje między powództwem z art. 840 k.p.c. a powództwem przewidzianym w art. 138 k.r.o. Różnica jest zasadnicza, bowiem dotyczy podstaw, celów i skutków tych powództw. Dodać można, że diametralnie odmienne są także same roszczenia obejmowane tymi powództwami.

T. Wiśniewski SSN

*

art. 393³ k.p.c.

Zawarta w kasacji odmienna interpretacja zastosowanych przez sąd przepisów, stanowiących podstawę prawną zaskarżonego wyroku, jest wyrazem różnicowania sposobu wykładni tych przepisów, a nie przytoczenia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji (art. 393³ pkt 3 w związku z art. 393 § 1 k.p.c.)

(postanowienie z dnia 11 maja 2001 r., III CZ 34/01, A. Górski, Z. Kwaśniewski, T. Żyźnowski)

*

Spełnienie wymogu określonego w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. oznacza konieczność przedstawienia w odrębnej jednostce redakcyjnej kasacji przyczyn, dla których kasacja zdaniem skarżącego powinna być przyjęta do rozpoznania.

(postanowienie z dnia 23 maja 2001 r., V CZ 55/01, I. Koper, L. Walentynowicz, T. Bielska-Sobkowicz)

Uchybienia sądu kwalifikowane przez skarżącego jako rażące naruszenie przepisu prawa może stanowić uzasadnienie przytoczonej podstawy kasacyjnej, ale nie jest równoznaczne z przedstawieniem okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji.

(postanowienie z dnia 25 maja 2001 r., IV CZ 26/01, S. Dąbrowski, Z. Kwaśniewski, B. Myszka)

*

art. 393⁴ k.p.c., art. 136 k.p.c.

Zaniedbanie przez adwokata zawiadomienia sądu o zmianie siedziby jego kancelarii powoduje, że doręczenie wyroku dokonane pod adresem kancelarii znanym sądowi jest skuteczne (art.136 § 2 k.p.c.). Od daty tego doręczenia biegnie termin do wniesienia kasacji, bez względu na fakt późniejszego doręczenia wyroku na nowy adres kancelarii adwokata, ustalony przez sąd z urzędu.

(postanowienie z dnia 6 kwietnia 2001 r., V CKN 22/01, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz)

*

art. 393¹⁸ k.p.c.

Obejmując przymusem adwokacko-radcowskim także zażalenie, ustawodawca postawił sporządzeniu tego środka odwoławczego wysokie wymagania profesjonalne, wśród których jest prawidłowe, zwięzłe uzasadnienie wniosków.

(postanowienie z dnia 18 kwietnia 2001 r., III CZ 136/01, M. Grzelka, J. Gudowski, B. Myszka)

*

art. 495 k.p.c.

W postępowaniu nakazowym, po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, dopuszczalne jest powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel gwarancyjny.

(wyrok z dnia 9 maja 2001 r., II CKN 419/00, G. Bieniek, S. Dąbrowski, J. Kremer)

*

art. 519¹ k.p.c.

W postępowaniu o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego wartość przedmiotu sprawy równa jest ustalonej przez sąd wartości przedmiotu zniesienia współwłasności. W razie wniesienia skargi kasacyjnej przez uczestnika domagającego się przydzielenia mu na wyłączną własność określonej części gruntu, która w toku dotychczasowego postępowania została przydzielona innemu uczestnikowi, prawidłowo określona wartość przedmiotu zaskarżenia powinna obejmować również wartość budynków stanowiących części składowe tego gruntu.

*(postanowienie z dnia 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, A. Górski, K. Zawada,
J. Kremer)*

*

art. 560 k.p.c.

Ubezważnowolniony może wnieść skargę o wznowienie postępowania, w której orzeczono jego ubezważnowolnienie, tylko przez swojego przedstawiciela ustawowego.

(postanowienie z dnia 18 września 2001 r., V CZ 131/01, L. Walentynowicz, H. Wrzeszcz, K. Bilewicz)

*

art. 769 k.p.c.

Stroną pozwaną w procesie z art. 769 k.p.c. jest nie każdorazowy komornik sądowy, lecz ta osoba, która jako komornik dopuściła się zaniedbań uzasadniających jej odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę.

(wyrok z dnia 11 października 2001 r., II CKN 250/99, M. Bączyk, T. Domińczyk, B. Myszka)

*

varia

W prawie procesowym cywilnym nie obowiązuje zasada praw słuszenie nabytych.

(postanowienie z dnia 19 października 2001 r., I CZ 130/01, M. Grzelka, I. Koper, T. Wiśniewski)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2002, NR 4

W razie bezskutecznej egzekucji wydatki gotówkowe poniesione przez komornika ponad pobraną zaliczkę obciążają wierzyciela.

(uchwała z dnia 6 września 2001 r., III CZP 39/01, M. Grzelka, H. Wrzeszcz, T. Żyznowski, OSNC 2002, nr 4, poz. 45)

*

W sprawie o opróżnienie lokalu mieszkalnego, pozostającego w dyspozycji jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych, zajmowanego przez osobę nie legitymującą się tytułem prawnym, droga sądowa jest niedopuszczalna także wówczas, gdy osobie tej tytuł prawny nigdy nie przysługiwał.

(uchwała z dnia 11 października 2001 r., III CZP 48/01, T. Domińczyk, M. Bączyk, B. Mysza, OSNC 2002, nr 4, poz. 46)

*

Przekazanie powiatowi na wyodrębniony rachunek środków pieniężnych na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) z przeznaczeniem na realizację zadań określonych przepisami tej ustawy, upoważnia powiat do pobierania pożytków cywilnych w postaci odsetek należnych od przekazanych środków. Pożytki te mogą być wykorzystane przez powiat wyłącznie na realizację zadań wynikających z przepisów powołanej ustawy.

(uchwała z dnia 17 października 2001 r., III CZP 51/01, G. Bieniek, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2002, nr 4, poz. 47)

*

Przepis art. 25c ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324 ze zm.) miał zastosowanie także do osób pełniących u przedsiębiorców kierownicze funkcje na podstawie niepracowniczych stosunków zobowiązaniowych.

(uchwała z dnia 18 października 2001 r., III CZP 47/01, A. Górski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2002, nr 4, poz. 48)

*

Artykuł 51 ust. 4 Konstytucji dotyczy tylko informacji obejmujących dane osobowe.

(postanowienie z dnia 14 czerwca 2000 r., V CKN 1119/00, T. Ereciński, K. Zawada, K. Strzelczyk, OSNC 2002, nr 4, poz. 49)

*

Wystawca weksla własnego może wobec remitenta zgłaszać zarzut, że jego dług wynikający ze stosunku podstawowego został przed wydaniem nakazu zapłaty przejęty przez osobę trzecią.

(wyrok z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CKN 341/00, G. Bieniek, M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2002, nr 4, poz. 50)

*

Wniosek restytucyjny, niedopuszczalny z powodów formalnych, podlega odrzuceniu.

(wyrok z dnia 6 czerwca 2001 r., V CKN 1240/00, S. Dąbrowski, M. Kocon, J. Górowski, OSNC 2002, nr 4, poz. 51)

*

Prawo do innego mieszkania spółdzielczego nie wyłączało roszczeń przewidzianych w art. 221 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.).

(wyrok z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 411/00, M. Sychowicz, B. Czech, J. Górowski, OSNC 2002, nr 4, poz. 52)

*

Skarb Państwa odpowiada na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. Nr 147, poz. 713 ze zm.) za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne żyjące na obszarze rezerwatu przyrody, jeżeli zgodnie z zasadami obowiązującymi na obszarze rezerwatu zwierzęta te podlegają całorocznej ochronie.

(wyrok z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 431/00, M. Sychowicz, B. Czech, J. Górski, OSNC 2002, nr 4, poz. 53)

*

Sąd rozpoznający apelację bierze przy orzekaniu pod uwagę z urzędu stan sprawy, bez względu na stanowiska stron.

(wyrok z dnia 5 września 2001 r., I CKN 179/99, T. Żyznowski, A. Górski, B. Mysza, OSNC 2002, nr 4, poz. 54)

*

Kasacja oparta na zarzucie nieważności postępowania, podlega odrzuceniu, jeżeli skarżący nie wskazał okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie.

(postanowienie z dnia 30 października 2001 r., IV CKN 172/01, H. Pietrkowski, OSNC 2002, nr 4, poz. 55)

*

Zawarte w kasacji stwierdzenia, że nie jest ona bezzasadna, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo lub że zachodzi nieważność postępowania, mogą być kwalifikowane jako element uzasadnienia podstaw kasacyjnych, nie stanowią natomiast przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie kasacji do rozpoznania (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 27 listopada 2001 r., III CKN 462/01, J. Gudowski, OSNC 2002, nr 4, poz. 56)

INFORMACJE

W lutym...

Na posiedzeniu w dniach 15-17 lutego Krajowa Rada Sądownictwa podjęła uchwałę o przedstawieniu Prezydentowi RP wniosków o powołanie Teresy Bielskiej-Sobkowicz, Józefa Frąckowiaka i Jana Górowskiego na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej.

Ponadto Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła Prezydentowi wniosek o powołanie na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego – Rafała Malarskiego w Izbie Karnej oraz Huberta Szurgacza w Izbie Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

*

W dniu 22 lutego odbyło się zgromadzenie Izby Cywilnej, zwołane na podstawie art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 13, poz. 48 ze zm.) celem omówienia informacji Prezesa kierującego Izbą o działalności tej Izby oraz istotnych problemów wynikających z jej orzecznictwa. W zgromadzeniu udział wzięli: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Lech Gardocki, Prezesi Sądu Najwyższego gen. dyw. Janusz Godyń, dr Lech Paprzycki i prof. dr hab. Walerian Sanetra oraz członkowie kolegium Sądu Najwyższego Antoni Cyran (dyrektor Biura Prezydialnego) i prof. dr hab. Krzysztof Pietrzykowski (dyrektor Biura Orzecznictwa).

Prezes Sądu Najwyższego kierujący Izbą Cywilną prof. dr hab. Tadeusz Ereciński przedstawił informację o działalności Izby w 2001 r. (informację tę, prawie w całości, przedstawiliśmy w numerze 2 „Izby Cywilnej”), podkreślając zwłaszcza wielki wysiłek sędziów Sądu Najwyższego oraz pracowników sekretariatów, który doprowadził do poważnego ograniczenia zaległości kasacji. Fakt ten został uwypuklony także w wystąpieniu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, który podziękował za osiągnięte wyniki i życzył sukcesów w roku bieżącym.

Po wystąpieniach oficjalnych rozwinęła się ożywiona dyskusja na temat bieżącego orzecznictwa w Izbie Cywilnej oraz niektórych zagadnień postępowania w sprawach dyscyplinarnych. W dyskusji udział wzięli: Prezesi Sądu Najwyższego Walerian Sanetra i Tadeusz Ereciński oraz sędziowie Sądu Najwyższego Tadeusz Żyznowski, Zbigniew Strus, Gerard Bieniek, Jacek Gudowski, Henryk Pietrkowski, Maria Grzelka, Iwona Koper, Barbara Myszka, Antoni Górski i Helena Ciepla. Przedmiotem dyskusji były m.in. orzeczenia dotyczące wymagań kasacji określonych w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. oraz formularzy w postępowaniu uproszczonym.

W części roboczej, w związku z upływem kadencji członka Krajowej Rady Sądownictwa sędziego Sądu Najwyższego Jacka Gudowskiego oraz jego rezygnacją z kandydowania na kolejną kadencję, Izba postanowiła poprzeć w wyborach kandydaturę sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Dąbrowskiego.

Dane statystyczne - luty 2002 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw								
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono						Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia					
					Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	3940	175	381	49	4	63	207	58	3734
2.	CZP, w tym:	10	9	10	-	-	-	-	-	9
	art. 390 k.p.c.	10	7	10	-	-	-	-	-	7
	skład 7-miu	-	2	-	-	-	-	-	-	2
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	132	96	76	63	1	3	-	9	152
4.	CO, w tym	11	10	8	-	-	-	-	-	13
	art. 401 k.p.c.	2	3	1	-	-	-	-	-	4
	art. 45,48 k.p.c.	9	7	7	-	-	-	-	-	9
5.	CA	-	1	1	-	1	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Razem	4093	291	476	112	6	66	207	67	3908